

**Városközponti Óvoda
Belvárosi Tagóvodája**

**PEDAGÓGIAI PROGRAM
2013.**

A program kidolgozásában részt vettek

Bácsalmásyné Vidák Ildikó
Bernáth Józsefné
Cselényi Julianna
Dékány Istvánné
Dárdai Pálné
Fükő Béláné
Győri Márta
Kövesiné Szontágh Margit
Módosné Gosztola Erzsébet
Prasszer Zsuzsanna
Szabó Csilla
Tápai Zsoltné
Zomi Istvánné

A program módosításaiban részt vettek

Bácsalmásyné Vidák Ildikó
Bernáth Józsefné
Cselényi Julianna
Dékány Istvánné
Eskütt Gabriella
Győri Márta
Kövesiné Szontágh Margit
Módosné Gosztola Erzsébet
Prasszer Zsuzsanna
Szabó Csilla
Tápai Zsoltné
Zomi Istvánné

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezető	5
1.1. Gyermekkép	6
1.2. Óvodakép	7
2. Az óvodai nevelés általános feladatai	9
2.1. Az egészséges életmód alakítása	9
2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	13
2.3. Az anyanyelvi- az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	16
2.4. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, ellátása.	19
3. Az óvodai élet megszervezésének elvei	22
3.1. Személyi feltételek	22
3.2. Tárgyi feltételek	23
4. Megvalósítás óvodánkban	24
4.1. Az óvodai élet megszervezése	24
4.1.1. Befogadás	24
4.1.2. Napirend	25
4.1.3. Heti rendi javaslat	26
4.2. Az óvodai élet tevékenységformái	27
4.2.1. Játék	27
4.2.2. A külső világ tevékeny megismerése	32
4.2.3. Verselés, mesélés	38
4.2.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	41
4.2.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	45
4.2.6. Mozgás	48
4.2.7. Munka jellegű tevékenységek	52
4.2.8. Tevékenységekben megnyilvánuló tanulás	55
5. Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei	59

6. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére	61
7. Az óvoda kapcsolatai	63
7.1. Az óvoda és a család kapcsolata	63
7.2. Óvodánk kapcsolata külső intézményekkel	64
8. A gyermek-és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	66
Jegyzék az óvoda eszközeiről, felszereléseiről	68

1. BEVEZETŐ

1998-ban benyújtottuk saját készítésű Helyi Nevelési Programunkat a fenntartó részére. Az elfogadott, jóváhagyott nevelési programunkat 1999-ben vezettük be. A legitimációs záradékok szerint 2004-ig, majd 2010-ig felülvizsgáltuk, szükség szerint kiegészítettük.

A felülvizsgálat során megállapítottuk, hogy alapkoncepciónk jelenleg is megalapozott, korszerű és használható. A Pedagógiai Program tartalmában, szemléletében illeszkedik valamennyi óvodai dokumentumhoz.

A Városközponti Óvoda Belvárosi Tagóvodája Pedagógiai Programja - figyelembe véve az Alapprogramban foglaltakat - az alábbi tartalommal kerül benyújtásra.

Programunk alapgondolata a gyermekek jogainak és igényeinek szem előtt tartása. Olyan korszerű nevelési gyakorlat kialakítása, mely biztosítja a boldog gyermekkort, az életkori sajátosságoknak megfelelő képességek és a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását az egyenlő esély biztosításával. Ehhez választottuk azt a nevelési módot, amelyben a gyermekeink minden kényszer nélkül saját magukhoz viszonyítva optimálisan fejlődhetnek, személyiségük szabadon bontakozhat ki. Személyiségüket szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

A családi nevelés kiegészítőjeként esetenként hátránycsökkentő szerepet töltünk be. Figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelveit.

Kiemelt feladatnak tartjuk a *környezet megismertetését, megszerettetését és a környezet védelmét, a környezettudatos magatartás kialakítását.*

Az elmúlt években folyamatosan alakítottuk környezetünket, fejlesztettük eszközrendszerünket, építettük kapcsolatainkat.

Programunk biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és széleskörű módszertani szabadságának érvényesülését, támogatja innovatív törekvéseiket.

A program felülvizsgálatainak, módosításainak eredményeként megállapítottuk, hogy továbbra is a kiemelt céljainkat tekintjük meghatározónak.

1.1. GYERMEKKÉP

Óvodapedagógusi közösségünkben az alábbi szemlélet a kiindulópontunk:

MINDEN GYERMEK SZEMÉLYISÉG

A gyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az egyéni fejlődés üteme, a spontán és tervszerűen alkalmazott nevelői hatások együttesen határozzák meg. Ebből következően a gyermeknek sajátos - életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi-lelki - szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség szabad kibontakoztatásában, a gyermeket körülvevő személyi-és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Az óvodáskor végére várhatóan a gyermek a különbözőségekkel természetes módon együtt él, korának megfelelő mértékben empátikus, szolidáris játszótárs, csoporttárs lesz.

Az óvoda együttműködik a családdal, vállalja az inkluzív nevelés értékeinek közvetítését.

Óvodánkban a gyermek megbecsülést, szeretetet és tiszteletet élvez.

Értékeljük egyéni megnyilvánulásait, segítjük szocializációs folyamatait.

Intézményünkben minden felnőttnek felelősséggel vállalnia kell a modell szerepét.

Munkánkat az a gondolat vezérli, hogy az óvodáskor megismételhetetlen, az ebben az életkorban gyűjtött tapasztalatok, élmények, képességfejlesztés és a kialakult szokásrendszer egy életre meghatározó lehet.

1.2. ÓVODAKÉP

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Arra törekszünk, hogy óvodánk tükrözze külső megjelenésében a harmóniát, az egységet és az esztétikumot. Léggöre sugározza a szeretetteljes bánásmódot és az otthon érzetét.

Biztosítja az óvodás korú gyermekek fejlődésének egyenlő esélyét és nevelésének optimális feltételeit.

Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkció.

- Közvetetten megteremti a gyermekekben a következő életszakaszba (kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételeit.
- Pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek fejlődésének feltételeit, környezettudatos magatartásának kialakulását.

Élményekkel teli, gazdag tevékenységet biztosítva alakítjuk a gyermekek mindennapjait. Az életkoruknak megfelelő sajátosságok figyelembevételével neveljük, fejlesztjük gyermekeinket. Fontosnak tartjuk, hogy minden gyermek számára az adott életszakaszban megtaláljuk a számukra leginkább megfelelő, optimális fejlődési feltételeket.

Nevelési célunk

- Az óvodás gyermekek sokoldalú harmonikus személyiségfejlesztése, egyéniségük kibontakoztatásának elősegítése, a hátrányok csökkentése az életkori és az egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- Az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások elősegítése.
- A környezet megismertetése és védelme érdekében környezetbarát szemlélet és környezettudatos magatartás kialakítása.

Alapelveink

Alapvetőnek tartjuk:

- a gyermekek feltétel nélküli szeretetét, elfogadását és tiszteletét, megbecsülését és a bizalmat
- az egyéni sajátosságokhoz igazodó differenciált fejlesztést, amely segíti a gyermek személyiségfejlődését, egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását.
- hogy az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodnia

Óvodai nevelésünk az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- a gyermeki szükségletek kielégítéséről
- az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs szeretetteljes óvodai légkörről,
- a testi –szociális-és az értelmi képességek egyéni-és életkor specifikus alakításáról,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységekről – különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékról.
- a tevékenységeken keresztül az életkorhoz és gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek közvetítéséről,
- az egészséges fejlődéshez és fejlesztéshez szükséges személyi-tárgyi környezetről

Speciális alapértékeink

- Elegendő időt biztosítunk az életszerű, érzelmi megközelítésű, természetes élethelyzeteket teremtő **szabad játékra**.
- A fejlesztés menetét az életkori sajátosságokhoz és az egyéni fejlődési ütemhez igazodva határozzuk meg.
- Lehetővé tesszük a gyermekek önálló, differenciált egyéni fejlődését.
- Cselekedtetés, tevékenység közben történik a tanulás.
- A komplex foglalkozásokkal a **környező világ összetett folyamatainak megértésére és a környezettudatos magatartás kialakítására törekszünk**.
- A társas kapcsolatok alakulását, a toleranciát az életben szükséges **együttműködési képesség** kialakítása érdekében fejlesztjük.
- Törekszünk a családdal való együttműködésre. Támazkodunk, a családban kialakult **kulturális és világnézeti hagyományokra**, figyelembe vesszük a családi nevelés elsőbbségét. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Célunk, olyan pedagógiai környezet kialakítása, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak, szülők, gyermekek számára egyaránt.

Hisszük, hogy gyermekeink az óvodai élet végére egészségesen, testileg-, lelkiileg-, szociálisan éretten lépnek az iskolába, tanulmányaikat kudarcmentesen kezdik el.

2. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI

- 2.1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA
- 2.2. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS A KÖZÖSSÉGI NEVELÉS
- 2.3. AZ ANYANYELVI -, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

1.3.1. Az egészséges életmód alakítása

Helye, szerepe a nevelési folyamatban

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása az óvodáskorúaknál kiemelt jelentőségű. Segíti a gyermekek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének óvásához, megőrzéséhez, jó közérzetéhez.

A környezeti tényezők segíthetik, vagy lassíthatják az öröklött adottságok kibontakozását. Ezért nagyon fontos hogy az óvoda feltételrendszere, nevelési hatásai segítsék elő, hogy a gyermek egyéni fejlődésének megfelelően legyen képes a környezethez való legoptimálisabb alkalmazkodására.

Célja

- Testi-lelki elégedettség és harmónia biztosítása az óvodai élet során.
- Az egészséges életmód iránti igény megalapozása az óvodai életet követő életszakaszokra.
- A környezet védelméhez kapcsolódó szokások kialakítása.

Feladatok

- A gyermekek gondozása, testi szükségletek és a mozgásigény kielégítése, az
- Egészséges és biztonságos környezet
- Helyes életritmus, megfelelő napirend kialakítása
- Az egészség megőrzése, az öltözködés a betegségmegelőzés és az szokásainak kialakítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, környezettudatos magatartás megalapozása.
- A szülő és óvodapedagógus együttműködése
- összerendezett mozgásfejlődés elősegítése
- Az egészség óvása és védelme. Az esetleges hátrányok korrekciója.
- Speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása a szülővel és megfelelő szakemberek bevonásával.

Feladataink megvalósításához szükséges a szülők, óvodapedagógusok, dajkák, szakemberek szoros együttműködése.

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

A testi, lelki, szellemi egészség egyik kiindulópontja a gyermek testi komfort-érzetének kielégítése. A növekedés, fejlődés üteme minden gyermeknél másképpen alakul. Ezek folyamatos megfigyelése, összehasonlítása, segíti az egyéni sajátosságok feltárását az óvodapedagógus számára. A gondozás bensőséges felnőtt-gyermek kapcsolatot igényel, melyben fontos szerepe van a dajkának is. Az ilyen feltételek mellett megvalósuló gyakorláshoz elengedhetetlen a rendszeres életritmus, a megfelelő napirend kialakítása.

A táplálkozás Az óvodapedagógus ismerje meg az egyes gyermekek étkezési szokásait, kedvelt ételeit, érzékenységét, és nagy tapintattal szoktassa őket a kívánt táplálkozási követelményekhez. Az óvoda központi étrendjét lehetőség szerint kiegészítjük (a szülők segítségével) vitamindúsabb zöldségekkel, gyümölcsökkel, ezekből a gyermekek által készített ételekkel, italokkal (frissen préselt gyümölcslevek, saláták, stb.). A program lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek a közösségben megismerkedjenek különböző, számukra eddig ismeretlen ételek ízével, elkészítési módjával, modellt nyújtva ezzel a családoknak a korszerűbb táplálkozás kialakításához.

A tízórai lehet folyamatos, de szervezhető együttesen is. Bármelyik szervezeti formát választják az óvónők fontos szempont legyen az esztétikus terítés, az ép és tiszta edények használata. Lehetőleg várakozási idő nélkül végezhesék a gyermekek az önkiszolgálási, teendőket. Elegendő idő jusson minden tevékenységre, főként az étkezésre. Vegyük figyelembe az egyéni étkezési tempót.

Biztosítsuk, hogy a nap bármely szakában ihassanak a gyermekek annyi folyadékot, amennyit kívánnak.

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és igényük kialakulását szolgálja.

Az óvodapedagógus érezze át ennek jelentőségét és maga is, működjön közre az ápolási szokások alakításában. Törekedjék a gyermekekkel bensőséges kapcsolat kialakítására, alkalmazkodjék a gyermekek egyéni igényeihez, otthonról hozott szokásaihoz is. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztántartásához teremtsék meg a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhesék ezeket a teendőket.

A gondozásban résztvevő felnőttek fő elve a tapintat és a türelem legyen, a személyes mintaadással karöltve.

Az öltözködés védekezés az időjárás változásai ellen, de egyúttal fejleszti a gyermekek ízlését, önállóságát is.

A gyermekek óvodai öltözéke legyen kényelmes, biztonságos, egészséges. A lábbeli legyen kényelmes, amely tartja a gyermek bokáját. Minden gyermek számára javasolt egy garnitúra tartalék fehérnemű, nadrág. Ajánlatos a többrétegű öltözködés, amely azonban nem terheli, gátolja a gyermeket a mozgásban.

A pihenés és az alvás az óvodás gyermek napirendjében nagyon fontos szerepet kap.

Legfontosabb a *nyugodt légkör biztosítása* (az altatás hangulatához illő mese, halk zene), a gyermekek *egyéni alvásigényének és szokásainak figyelembevétele* (alvós állat, kendő.) a szükséges *tárgyi és személyi feltételek* megteremtése.

A mindennapi szabad mozgás jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben.

A sokféle mozgáslehetőség, melyet programunkkal biztosítunk, kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését. Hozzájárul a légző-és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont-és izomrendszer teherbíró-képességének növeléséhez.

A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával, a mozgáshoz kapcsolódó szabályok megtartásával a gyermekek egyre biztosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben, így a baleseteket is megelőzhetjük.

A mozgáshoz kapcsolódó gondozási feladatok elősegítik a helyes higiénés szokások kialakítását is.

Óvodapedagógusaink feladata, hogy megteremtsék a feltételeket a gyermekek egészséges fejlődéséhez (jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezet) és lehetőleg minél több időt töltsenek a szabadban (séták, kirándulások, szabad játék, stb.)

Meggyőződésünk, hogy a kellemes légkörben, jól szervezett mozgásos tevékenységekben a gyermekek szívesen vesznek részt. A pozitív élmények újabb cselekvésre ösztönzik őket, így a mozgás beépül a gyermek spontán tevékenységeibe, szokássá, igénnyé válik.

A gyermekek egészségének védelme, edzése

A gondozás, a testi nevelés és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő ellátása elősegíti a gyermekek *egészségének megóvását*.

Nagy hangsúlyt kell fektetni a higiéniai szabályok betartására (a környezet tisztántartása, fertőtlenítés, levegőcsere stb.) az esetleges fertőzések kialakulásának, terjedésének megátolására, a betegség megelőzésére.

Az óvodai orvosi vizsgálatok alkalmával kiszűrt eltérésekről az óvodapedagógus tájékoztassa a szülőt, hogy az szakorvosi vizsgálatot kérhessen (pl. mozgásszervi eltérések, érzékszervi funkciók csökkenése, érzelmi labilitás stb.).

A gyermekek *testi épségének védelme és a baleset-megelőzés* magába foglalja a személyi-és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a hibaforrások megszüntetését. A tipikus gyermekbalesetek elkerülése állandó felnőtt kontrollt, a tevékenységek figyelemmel kísérését igényli.

A *testi edzettséget* a levegő, a víz, napfény együttes hatása biztosítja. Ennek érdekében minden nap - ha lehet kétszer is - tartózkodjanak a gyermekek a szabadban, az időjárásnak megfelelő ruházatban.

További edzési lehetőséget kínál a kerékpározás, rollerezés, téli időszakban a szánkózás, csúszkálás.

A fentiek, megvalósulása hozzájárul a derűs, érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez, így kialakulhat az igény a későbbi egészséges életvitelre.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges az **egészséges és biztonságos környezet**.

Az óvodai környezet feltételei jelentősen befolyásolják a gondozás színvonalát, hatékonyságát.

Óvodánk egyik fontos nevelési színtere az **udvar**.

Kialakítása és felszerelése a gyermekek sokféle tevékenységét szolgálja minden évszakban és napszakban. A szinteltolós terepviszonyok és a különböző talajfelületek következtében olyan optimális játszókert áll a gyermekek rendelkezésére, ahol van:

- árnyékos és napos játszórész,
- lejtős és dombos terep (guruláshoz, téli szánkózáshoz)
- betonos és füves rész,
- a gyermekek és szülők közreműködésével fokozatosan kialakított és gondozott virágos – és fűszerkertek,
- ivókút
- gondosan rendbetartott homokozók.

A szabad mozgás és edzés lehetőségét a különböző típusú fa-mászó komplexumok is biztosítják, amelyek esztétikusak, megfelelnek a gyermekek életkori igényeinek, és harmonikusan illeszkednek az óvoda környezetébe.

A kerti szerszámok, homokozó játékok, labdák, kerékpárok, kötelek, felfestett ugrójátékok stb., a gyermekek játékkedvének növelését segítik.

Az óvoda udvarában a gyermekek szabadon játszhatnak kisebb-nagyobb társaikkal, testvéreikkel, és folyamatosan érezhetik az óvodapedagógus személyes törődését.

Az **óvoda épületének** és a rendelkezésre álló helyiségeknek a berendezésénél az óvodapedagógusok fő szempontjai az ésszerűség és az esztétikum.

Az öltözők berendezése, világítása, fűtése minden feltételt megteremt a nyugodt vetkőzésre, öltözésre. A gyermekek rendelkezésére állnak szekrények, fogasok, cipőtartók - figyelembe véve a higiénés szempontokat.

A mosdókban a szerelvények méretei megfelelően segítik a szükségletek kielégítését.

Minden gyermeknek jellel ellátott törülközőt, fésűt, fogmosó poharat, fogkefét biztosít a szülő, melyet az óvodapedagógus megfelelően tárol, tisztántartásáról a dajka gondoskodik.

A több funkciót betöltő csoportszobák alkalmasak a szabad játékra, tevékenységek végzésére, étkezésre, és pihenésre is. A barátságos, otthonos, esztétikus berendezkedés minden csoportnál érzékelhető. Folyamatos törekvés minden óvodapedagógus részéről, hogy a többféle játéktevékenységhez elkülönített csoportszoba részeket alakítsanak ki (mesesarok a napi meséléshez, személyes percekhez, családi életre nevelés színtere, természetsarok a gyűjtött kincsek részére stb.)

A berendezési tárgyak megfelelő méretűek, könnyen mozgathatóak-és tisztántarthatóak. Az elhasználódás mértékétől függően felújításuk, cseréjük folyamatosan, fokozatosan valósul meg.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan tisztálkodnak, fogat mosnak, fésüldödnék.
- Öltözködéskor és testápolásnál is kialakul a helyes sorrendiség.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat.
- Szükség szerint önállóan használják a zsebkendőt.
- Készség szinten használják a kanalat, villát, kést.
- Étkezéshez esztétikusan terítnek.
- Ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- A levetett ruhaneműt esztétikusan összehajtván teszik a helyére.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani
- Kialakulnak a környezet védelméhez, megóvásához kapcsolódó szokások
- Segítenek a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységekben.
- Szívesen tornáznak, részt vesznek mozgásos játékokban.

2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Helye, szerepe a nevelés folyamatában

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Az „én” fejlődés az óvodáskorban kiemelt jelentőségű, aminek legfőbb színtere a kortárs közösség, a csoporthelyzet. A kisgyermek életében a környezetnek, a csoportnak kiemelkedő jelentősége van. A kortársi kapcsolatok segítik saját értékrendjének kialakulását. A közös tevékenységek adnak lehetőséget a társas együttműködésre, szerepvállalásra, élményszerzésre. Az együttesség, a közösen megélt élmények növelik az egyén társas hatékonyságát, módosítják viselkedésmódját. Az egymással való összehasonlítás lehetősége segíti az önismeretet, és az önértékelés kialakulását.

Célja

Az óvodáskorú gyermek érzelmei gazdag személyiségfejlesztése az egyéniségük tiszteletben tartásával és a társas kapcsolatok alakításával.

Feladatok

- Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig.
- Pozitív érzelmi töltésű kapcsolat, attitűd kialakítása az óvoda alkalmazottai és a gyermekek, a gyermek-gyermek között.
- A gyermekek természetes társas szükségleteinek kielégítése
- Annak elfogadására, megértésére nevelés, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Szociális érzékenységük fejlesztése, én tudatuk alakítása és önkifejező, önérvényesítő törekvéseik támogatása.
- Hazaszeretet, szülőföldhöz való kötődés.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében az óvoda együttműködésének erősítése az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A megvalósítás folyamata

Óvodánkban a *biztonságos, kiegyensúlyozott légkör, a szeretetteljes bánásmód* az első számú követelmény. Az ilyen légkörben kialakuló érzelmi kötődés - társhoz és felnőtthöz egyaránt - olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre, játékra ösztönöz.

A gyermekek életterét úgy tervezzük és alakítjuk, hogy az barátságos, otthonos és praktikus legyen. A gyermekek maguk is hozzájárulhatnak a csoportszoba szebbé, otthonosabbá tételéhez ötleteikkel, elképzeléseikkel, egyéni gyűjtéseikkel.

Minden óvodai csoportnak van hagyománya, sajátos szokásrendszere, amely egyéni színezetű légkört biztosít, és erősíti az összetartozást, együttérzést.

A gyermekek *társas kapcsolatainak* alakulásához gazdag, tevékenykedtető életet biztosítunk, amelyben a közös élmények által formálódik egymáshoz való viszonyuk, kibontakoznak a csoportra jellemző erkölcsi szabályok, normák.

Ahhoz, hogy a gyermeknek pozitív kapcsolata alakuljon ki, jól kell éreznie magát a csoportban.

Ebben kiemelkedő szerepe van az óvodapedagógusnak és az óvoda valamennyi alkalmazottjának - egyrészt, mint *modell*, másrészt a gyermekek értelmes élettevékenységének, környezetének *szervezője*.

Óvodapedagógusaink, és a pedagógusokat segítő dolgozók magatartására, kommunikációjára jellemző, hogy határozott, ugyanakkor barátságos, szeretetteljes, őszinte. Mindig megértésre, toleranciára törekednek. Olyan szokásrendszert és napirendet alakítanak ki, amely minden tevékenységre megfelelő időt és helyet biztosít. Támogatják a gyermekbarátságok kialakulását.

A gyermekek pozitív értékelése az egyéni igényeikhez, szükségleteikhez és fejlettségükhöz igazodó hangsúlyokkal és gyakorisággal történik.

Próbálunk minél több közös programot szervezni kicsi és nagy óvodások együttműködésére.

Arra törekszünk, hogy érdekeltté tegyük a szülőket a csoportélet hagyományainak kialakításában, ápolásában, alapozunk véleményeikre.

A *gyermek - gyermek* közötti kapcsolat a személyiségfejlesztés fontos eszköze. Alkalom a sokoldalúságra és az összehasonlításra. Lehetőség a tapasztalatszerzés útjának lerövidülésére, a probléma többirányú megközelítésére és a rugalmas gondolkodásmódra. Másrészt a kortárs is modell a gyermek számára.

A *kortársi kapcsolatok* szerepe nagy hatású a szocializációban. Felelősek vagyunk azért, hogy a csoport szociális atmoszférája hogyan alakul. A szocializáció folyamatában figyelünk, hogy a gyermekek „én-tudata” megerősödjék, „én-képük” a különböző tevékenységek során és a kapcsolatokban differenciálódjék.

El kell érnünk, hogy figyeljenek egymásra, legyenek képesek beleélni magukat más gyermekek helyzetébe. Segítsük elő, hogy minden gyermek önálló, aktív személyiségként élje meg önmagát.

Személyes óvónői példán keresztül kialakul a gyermekekben önmaguk és mások tisztelete, a *különbözőség* elfogadása. A testi, lelki problémával küzdő, sajátos nevelési igényű, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek szocializációját kiemelt figyelemmel kísérjük. A gyermekek legyenek képesek elfogadni a környezetükben levő emberi kapcsolatok sokféle megnyilvánulását. Tegyenek különbséget pozitív és negatív viselkedésformák között.

Tegyük lehetővé, hogy a konfliktusok kezelését lehetőleg önállóan oldhassák meg.

Határozzuk meg az együttélés *normáit és szokásait*. A közösségi élet szokásainak és az együttműködés szabályainak alakításában aktivizáljuk a gyermekeket.

Fontos, hogy a gyermekek felismerjék a szokások értelmét, és minél önállóbban alkalmazzák azokat.

Alapozzuk meg a helyes *viselkedést*, mutassunk követendő példát.

A figyelmesség, segítségnyújtás formáját legyen módjuk megélni. Tanulják meg késleltetni vágyaikat, legyenek türelmesek. Tapintatos nevelői mintával neveljük önfegyelemre. Önértékelésük és kudarcűrő képességük fejlődésével lehetővé válik a csoporttársi együttműködés.

A közös élmények és együttlétek erősítsék a *gyermekek erkölcsi tulajdonságait*: együttérzést, toleranciát, mások érdekeinek figyelembevételét, igazságosságot, felelősséget, lelkiismeretességet, segítőkészséget, őszinteséget, az önzetlenséget, stb. Fejlődjenek *szociális érzelmeik*: az érzelmi beleélés képessége, saját érzelmek kifejezésének képessége. Viselkedésben, kommunikációban a szép, mint érték felismerése.

Ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, amely a hazaszeretet, szülőföldhöz való kötődés alapja.

Pozitív attitűdökkel viseltessenek az élővilág, a harmonikus, szép környezet fenntartásáért.

Tegyük lehetővé számukra, hogy a környezetet, a növény és állatvilágot élményszerűen ismerhessék meg. Láttassuk meg a tárgyi, emberi környezetben a szépet.

Belső igényük legyen a rendszeret, az óvoda eszközeinek, tárgyainak megbecsülésére. Jussanak el a rongálás a rendetlenség elítéléséhez.

Feladatunk, hogy a gyerekek minél több pozitív példával találkozzanak, azok helyességéről meggyőződjenek, azok követését tekintsek helyesnek. Közben alakuljon értékelő-, ítélőképességük, amellyel tovább erősíthetik a tudatos döntésük képességét.

Az érzelmi nevelést szolgáló óvodai hagyományaink, ünnepeink

A közös készülődés, tervezgetés, a holnap öröme távlatot jelent a gyermekek számára. Az óvodai élet szokásai, hagyományai, ünnepei érzelmi átélésre, gazdagon motivált tevékenységre biztosítanak lehetőséget

Célunk elérése érdekében:

- A gyermekeket bevonjuk a szervezésbe.
- Az ünnepek az óvoda mindennapjaitól eltérő szokásrendben zajlódjanak.
- Az esemény tartalmától függően a szülők is aktív közreműködők lehetnek.

Ünnepeink

- A gyermekek ünnepei (születésnap, Mikulás, Karácsony, Húsvét, Farsang, Gyermeknap).
- Az iskolába menő gyermekek búcsúztatása.
- Az Anyák napja családi ünnep.
- A természettel összefüggő ünnepek (Jeles Zöld napjaink)
- Nemzeti ünnep: Márc. 15.

Minden esetben a családi, bensőséges szervezeti formák, hangulat megteremtésére törekszünk, lehetőleg kerülve a gyermekek szorongással járó, megterhelő szerepeltetését.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, társaikhoz és a felnőttekhez.
- Igényükké válik a helyes viselkedés és cselekvés szokás-szabályainak betartása.
- Segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha azok az óvodán kívül tartózkodnak.
- A tevékenységeket türelmesen befejezik. Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen végighallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit.
- Szívesen dolgoznak a közösségért.
- A konfliktushelyzetekben képesek társaikkal egyezkedni.
- Az udvariassági formák betartásával kommunikálnak.
- Igyekeznek leküzdeni a felmerülő akadályokat.
- Kialakulnak erkölcsi tulajdonságaik: együttérzés, önzetlenség, tolerancia, mások értékeinek figyelembevétele, a másság elfogadása.

2.3. Az anyanyelvi -, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

2.3.1. Az anyanyelvi fejlesztés és nevelés

Helye a nevelés folyamatában

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységforma keretében megvalósítandó feladat.

Célja

Bő szókinccsel, fejlett kommunikációs készséggel rendelkező, mindennemű helyzetben megnyilatkozni tudó, élményeit, elképzeléseit bátran megfogalmazó gyermekek nevelése, akik tisztán beszélnek, nyelvtanilag helyesen használják a magyar nyelvet.

Feladata

- Az óvodapedagógus modell szerepének érvényesítése az anyanyelvi nevelésben, szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével), beszélő környezet biztosításával.
- Beszéd és kommunikációs képességfejlesztés változatos tevékenységeken keresztül.
- Beszédhibák felismerése (logopédus bevonása)

Ép idegrendszer, ép hallás és ép beszédszervek mellett a beszédfejlődéshez elengedhetetlen a pozitív érzelmi viszony létesítése, a beszélő és beszéltető emberi környezet.

A gyermek játékoságának, mozgásigényének figyelembevétele.

Építünk a gyermek kíváncsiságára, megismerési és utánzási vágyára.

Vegyük figyelembe a gyermek játékoságát, mozgásigényét.

Az óvodás gyermek elsősorban érzelmi mintakövetéssel tanul, így fokozottan igaz, hogy az *óvodapedagógus minden megnyilatkozása modellértékű.*

Nyelvhasználata legyen kifogástalan. Mondanivalóját tiszta kiejtéssel, jól artikuláltan, egyszerűen, de változatosan, szemléletesen és természetes hangon közölje a gyermekkel. Kérdéskultúrája ösztönzőleg hasson a gyermekek beszédére, kérdéseikre mindig válaszoljon

A gyermekekhez fűződő viszonyában legyen elfogadó, együttműködő, a kapcsolatteremtésben kezdeményező. Legyen támogató, határozott és következetes. Kísérje figyelemmel a gyermekek egyéni beszédfejlődését. Ismerje fel a beszédhibákat, és súlyosabb esetekben a gyermeket idejében irányítsa logopédushoz.

A felnőttel való beszédkapcsolat az óvodában kiegészül a gyermektársakkal, való beszélgetéssel. Több társ beszédét, viselkedését kell a gyermeknek követnie, így ez által fejlődik beszédfigyelme is.

Az egymás iránti érzelmeket kölcsönösen jellemzik a metakommunikatív elemek - a tekintet, a mimika, a gesztusok - amelyek egyaránt hordoznak személyiségjellemzőket és viselkedési formákat is.

A fejlesztésben nagy jelentőséget tulajdonítunk *az anyanyelvi játékoknak*, melyek a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodva beépülnek a mindennapi életbe.

Az anyanyelvi nevelés átszövi az óvodai élet minden pillanatát, a tevékenységi formákat, a játékot, a sétát, a kirándulást, a munkát, a gondozást. A művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére.

A beszéd által gazdagodnak a gyermek ismeretei, növekedik tájékozottsága, biztonságérzete, bátorsága.

Előkészíti a gyermeket az irodalmi élmény befogadására, fejleszti esztétikai érzékét, mélyíti érzelmeit, kultúrált magatartásának részévé válik.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Passzív szókincsük aktivizálódik, aktív szókincsük gyarapodik.
 - Beszédük összefüggő, elbeszélésük folyamatos, amely logikai összefüggéseket is tartalmaz.
 - Beszédhelyzetekben betartják a viselkedési formákat.
 - Helyesen használják a névmásokat, névutókat, az igeidőket és az igemódokat.
 - Kialakul az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető, jó hangsúlyozású, hangejtésű, hangerejű és sebességű beszéd.
 - Beszédüket érzelmeiknek megfelelő gesztusokkal, mimikával kísérik.
 - A mesék kifejezései megjelennek a mindennapi beszédben.
- Tisztán ejtenek minden beszédhangot.

2.3.2. Az értelmi fejlesztés és nevelés

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodába lépő gyermek értelmi fejlődésének elején tart. Személyiségének bontakozása, értelmének nyiladozása, viselkedésének alakulása egymással szoros kölcsönhatásban valósul meg.

Az értelmi képességek kibontakoztatása, az alkotó, aktív, önálló gondolkodás alapjainak lerakása fontos helyet foglal el az óvodai nevelésben. Az ebben az időszakban rendeződő folyamatok lehetővé teszik az alap kultúrtechnikák elsajátítását, meghatározzák a gyermek információszerző és feldolgozó folyamatait, tanulási stratégiáját és ebből eredően az iskolai sikerességet.

Célja

A gyermek olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket sajátítson el, és értelmi képességei úgy fejlődjenek, hogy képes legyen a változó helyzetben jelentkező feladatok megoldására, a világban való eligazodásra.

Feladatok

- A gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, valamint meglévő tapasztalataira és ismereteire építve változatos tevékenységek biztosítása az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- A gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- A megismerő tevékenységet segítő értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) – alkotóképesség fejlesztése.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
- Az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése.

A feladatok megoldása szerves egységben valósul meg, mivel az egész értelmet, a megismerés egész folyamatát, *az egész embert fejlesztjük.*

Kiindulópontnak tekintjük az óvodába érkező gyermekek kognitív tevékenységeinek a fejlettségi szintjét

3-4 éves korban a megismerő tevékenység és az ehhez szükséges képességek fejlesztése az elsődleges (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás). Ehhez jó lehetőséget biztosítanak a manipulációs játékok, gyakorló játékok és a helyszíni megfigyelések során adódó sokrétű tapasztalatszerzések.

5-6-7 éves korban a gondolkodás, az ok-okozati összefüggések, és a képzelet valóságnak megfelelő ellenőrzése irányába tolódik el az értelmi fejlesztés.

A különböző kulturális környezetből érkező gyermekek ismereteinek feltérképezése és fejlesztése az egyéni tapasztalatokra építve. A gyermek gondolkodásának legfőbb mozgatója - az életkori sajátosságából adódó- *kíváncsisága, egyéni érdeklődése*. Ahhoz, hogy a probléma megoldásához szükséges kedv és képesség kialakuljon a gyermekben, fontos az önállóság tiszteletben tartása és a változatos tevékenykedtetéssel járó ismeret-és tapasztalatszerzés. Minél többet lát és tapasztal, annál tágabb lesz az érdeklődési köre, annál inkább felismer problémákat és igyekszik azokat önállóan megoldani.

A gyakorlatban megvalósuló konkrét megtapasztalással - ami egy adott tárgy vagy jelenség tulajdonságaira irányul - segítjük a gyermekek elemző képességének fejlődését, és ezzel együtt a helyes fogalmak kialakulását is.

Programunk tág teret biztosít tapasztalatszerzésre a természeti és társadalmi környezetről egyaránt. Lehetőség nyílik adott témák, témakörök évről-évre ismétlődő feldolgozására, melynek során egyre magasabb szintű ismeretekre tesznek szert a gyermekek.

A kompetencia alapú neveléssel összhangban a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezése, szervezése váltja fel az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokat. Az óvodapedagógus a gyermekek tapasztalataiból, élményeiből kiindulva, velük együtt választ témát, projektet.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Múltbeli tapasztalataikra építve felfogják környezetük eseményeit, jelenségeit.
- Sokoldalú tevékenységeik során formálódik és tökéletesedik megfigyelőképességük.
- Figyelmük a szándékos figyelem felé halad, megfelelő érzelmi motiváltsággal kellő ideig tart.
- Képesek gondolati, vagyis megértésen alapuló emlékezésre, tudatos emlékezetbe vésésre.
- Képesek emlékképek kombinálására, új alkotására, különbséget tesznek a valóság és a képzelet világa között.
- Meglátják összefüggéseket, a tárgyak lényegtelen tulajdonságaitól el tudnak vonatkoztatni, a lényeges jegyek alapján általánosításokra képesek.
- Problémamegoldó képességük az önálló problémamegoldás felé, a kreatív gondolkodás felé halad.

2.4.. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, ellátása:

Az óvodai nevelésünk a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik alkalmazkodó készsége, akaratereje, önállóságra törekvése, érzelmi élete, együttműködése. Sajátos nevelési igényű gyermek az, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- Mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos.
- Több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral küzdő.
- Egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő (tanulási, figyelem,- magatartásszabályozási).

Célja:

- A hátrányok feltárása és kompenzálása
- Az egyenlő hozzáférés biztosítása
- A biztonságot nyújtó, otthont pótló szemlélet

Feladataink:

- A tolerancia, a különbözőségek elfogadásának képessége az óvodapedagógusok és az óvodai alkalmazottak részéről.
- Egyéni bánásmód alkalmazása kiemelten a gondozási feladatokban, a megfelelő egészségügyi és higiénés szokások elsajátítása.
- Társas szükségletek kielégítése, a társas élet szabályaihoz való alkalmazkodás és az önérvényesítés segítése.
- A nevelési célok megvalósításához biztosítani, hogy a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kapjon, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.
- Érzelmileg elfogadó partneri szerep betöltése a családok irányába.
- Mérések alapján fejlesztendő területek meghatározása.
- Fejlesztési terv készítése, eredmények rögzítése.
- Szükséges külső szakemberhez való irányítás (fejlesztő pedagógus, logopédus stb.), szoros együttműködés.

Tartalma:

1. Kommunikációs problémák

- A család kommunikációs szintjének felmérése, igazodás a család kommunikációs kódjához
- Kommunikációs készség fejlesztése meséken, mondókákon, énekeken, verseken, anyanyelvi játékokon keresztül a nap folyamán

2. Higiénés és egészségügyi problémák

- Higiénés és egészségügyi szokások feltárása a családlátogatásokon
- A szülők figyelmének felhívása az óvodai szokásokra, szabályokra, azok fokozatos elfogadtatása
- A gondozási teendők során ismeretnyújtás, segítségadás, fokozott ellenőrzés
- A gyermek higiénés szokásainak alakítása az óvodapedagógus által irányított játék keretében

2.4.1. Hátrányos helyzetű gyermek

A hátrányos helyzetű gyermek – a halmozottan hátrányos helyzetű és az elhanyagolt gyermek – nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést, odafordulást igényel.

Hátrányos helyzetű gyermek az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akiknek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát

megállapította. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint - legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be. A hátrányos helyzet fakadhat a rosszabb életkörülményekből, művelődési hátrányokból, szülők alacsonyabb iskolázottságából, egészségügyi okokból, valamint a család szerkezetének és működésének megváltozásából.

Célunk:

- A szociálisan hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermek egyéni sajátosságaira alapozott, megfelelő ütemű folyamatos integráló közegben történő nevelése, beilleszkedésének biztosítása, az esélyegyenlőséget segítő támogatás megteremtése.
- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása a gyermeki jogok tiszteletben tartása, az egyenlő hozzáférés megteremtésével.

Feladataink:

- Összetartó, a gyermeki szükségleteket értő és felismerő, szegregáció mentes pedagógiai szemlélet kialakítása.
- A családok nevelési szokásainak megismerése, közelítése az óvodai élet szokás és normarendszeréhez.
- Az elmaradás területének és mértékének megállapítása.
- A szülői szerep és felelősség elsődlegességének kiemelése, erősítése a gyermek egészséges személyiségfejlődése érdekében.
- Spontán tanulási, ismeretszerzési lehetőségek megteremtése, élmények, minták, tevékenységek által.
- Az egyéni különbségek figyelembe vételével differenciált nevelés, fejlesztés.
- Az egészséges személyiség fejlődés érdekében a negatív hatások feldolgozásának segítése.
- Szükség esetén külső szakemberek bevonása.
- A szülőkkel történő együttműködés, a családi szükségletekhez igazodó támogatási lehetőségekkel kapcsolatos információk biztosítása.

2.4.2. Tehetséggondozás

Korai gyermekkorban a tehetségre irányuló hajlamnak a jegyei fedezhetők fel.

Figyelemfelkeltő lehet, ha:

- A gyermek a korosztályához képest feltűnően másként, rendkívül szigorú logikával kérdez.
- Lényegi kérdéseket tesz fel, nem elégszik meg túl egyszerű válaszokkal, hanem tovább kérdez, amíg pontosan meg nem tudja azt, amire kíváncsi.
- A tehetséges gyermek általában tele van energiával, nem fárad ki könnyen, sokkal hosszabb ideig tud foglalkozni egy dologgal, mint ahogy az, az adott életkorban elvárható lenne tőle.
- Az őket különösen érdeklő dolgokra koncentrálnak, feladattudata erős; s egyidejűleg más dolgokkal is tud foglalkozni.

Célja:

A különböző területen kiemelkedő teljesítményt nyújtó gyermek tehetségének felismerése és megalapozása.

Feladataink:

- A gyermek képességeinek felmérése, egyéni fejlettségmérő lapokon dokumentálása, fejlesztési tervkészítés, fejlődés nyomon követése
- A feladat iránti érdeklődés felkeltése, a kreativitás fejlesztése
- Lehetőségek, tevékenységek, eszközök biztosítása

- Differenciált feladatadás
- Az ismeretanyag minél többoldalú, több megközelítésű átadása, hogy mindenki megtalálhassa a saját útját
- Az óvodapedagógusok saját érdeklődésüknek, tehetségüknek megfelelően adjanak lehetőséget a fogékony és a témában kiemelkedő képességű gyermekek fejlesztésére
- A szülők figyelmének felhívása a gyermek adottságaira, külön foglalkozásokon való fejleszthetőségére.

3. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

3.1. Személyi feltételek

Helyi nevelési rendszerünk megvalósításához személyi feltételeink megfelelőek. Az óvoda összes dolgozója rendelkezik a törvény által előírt, munkaköre betöltéséhez szükséges iskolai végzettséggel.

Az óvoda hat csoportos, tagóvoda vezető látja el a vezetői feladatokat.

Csoportonként két óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel, akiknek személyisége meghatározó a gyermekek számára.

Hat főállású és két részmunkaidős, dajka segíti a nevelőmunkát. Valamennyien szakmájukat értő és igényes emberek.

Karbantartónk felel az udvar rendben tartásáért és az apróbb javításokért.

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Óvodapedagógusaink felsőfokú szakirányú végzettséggel, és több éves gyakorlattal rendelkeznek.

Az alapvégzettségen túl csaknem minden óvónő rendelkezik egyéb, a nevelőmunkát gazdagító, színesítő képzettséggel. Így: egyetemi pedagógia szak, tanári diploma tanítói végzettség, nyelv- és beszédfejlesztő pedagógus, hitoktatói végzettség, zene óvoda pedagógus, alapfokú nyelvvizsga, középfokú nyelvvizsga, óvodapedagógusi szakértő, valamint óvodapedagógusaink többsége szakvizsgával is rendelkezik.

Óvodapedagógusaink felkészültek, igényesek, az óvoda alkalmazottaival összehangoltan végzik munkájukat. Ismerik a gyermeki személyiség rejtett értékeit. Szeretetteljes, bensőséges kapcsolatot alakítanak ki a gyermekekkel. Rugalmasan alkalmazkodnak a gyermeki szükségletekhez. Képesek a tudatos fejlesztésre.

Érvényesül modell szerepük. Fontosnak tekintik a személyes példaadást, a természetességet.

Érzelmi támaszt nyújtanak. Töreksenek arra, hogy a gyermekek megismerjék, tiszteljék és megbecsüljék önmagukat és másokat.

Mindent megtesznek a gyermekek biztonsága érdekében.

Igénylik a továbbképzést és az önképzést, nyitottak az új módszerek befogadására.

Továbbképzési tervünk és a továbbképzéseken való részvétel nagyfokú tudatosságot tükröz. Kapcsolódik a helyi program koncepciójához. Az óvodai nevelőmunka sokrétűségének megfelelően egy - egy témakörben is folyamatosan fejleszti magát az óvónők többsége.

3.2. Tárgyi feltételek

Óvodánk épülete háromszintes és jól tagolt. A csoportszobák tágasak, világosak és megfelelően felszereltek. Berendezésüknél a praktikusság, a tevékenykedtetés lehetősége, a biztonság és az esztétikum dominál, igazodva a változó testméretekhez.

Az új beszerzéseink, fejlesztéseink során előnyben részesítjük a természetes anyagokat, a célszerűség mellett hangsúlyt helyezünk az igényességre, tartósságra és a biztonságra is, valamint a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi eszközökre.

Épületünk egyéb kiszolgáló helyiségei

Gyermeköltözők és a mosdók száma 6-6.

Logopédiai foglalkoztató: 1

Elkülönítő: 1

Irodahelyiség: 2

Nevelői szoba: 2

Dajkai öltöző: 1

Konyhai dolgozó öltözője: 1

Ebédlő 1

Szertár: 1

Konyha: 1

Raktárak: 2

Mosókonyha: 1

Játéktároló: 1

Emeleti nyitott terasz: 1

Udvarunk tágas, szilárd és füves területtel egyaránt rendelkezik. Parkosított - fák, cserjék, virágok teszik hangulatossá és kellemessé. Négy mászókan, két mozgó járdán sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezhetnek a gyermekek. Négy homokozó, két faház és vonat teremt kedvező lehetőségeket a tevékenységekhez. Sokat tettünk az udvar jelenlegi állapotának javításáért, amelybe aktívan bekapcsolódtak az ügyet támogatók is (szponzorok, szülők.).

Tervezzük az udvar további fejlesztését, hogy a gyermekek mozgáslehetőségét bővíthessük, tevékenységeiket gazdagíthassuk.

4. MEGVALÓSÍTÁS ÓVODÁNKBAN

4.1. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Óvodánkban a hagyományok, az óvónők felkészültsége, attitűdje alapján a gyermekcsoportok azonos életkor szerint szerveződnek. A tartósan magas gyermeklétszám és a szülői igények is ezt a szervezési formát teszik kívánatosá. A befolyásoló tényezők változásával / pl. gyermekek életkorának összetétele / a csoportszerkezet változhat.

Óvodánk napirendjét és hetirendjét a helyi adottságok és lehetőségek figyelembevételével – a gyermekcsoportok számára a legideálisabb módon- az óvónők készítik el.

4.1.1. Befogadás

Elvei, folyamata

A gyermekek fogadása gondos előkészületet, nagyfokú nevelői tapintatot, türelmet és empátiát igényel, mivel a befogadás időszaka nagymértékben meghatározza későbbi kötődésüket az óvodához.

Óvodapedagógusaink igyekeznek megnyerni a szülők bizalmát szakértelmükkel, hozzáállásukkal, nyitottságukkal. Kielégítő és megnyugtató választ adnak a kérdéseikre. A megfelelő életrend biztosítása, a tervezett szokások betartása a gyermekek védettségét és biztonságát szolgálja.

Folyamata

Óvodakezdekor lehetősége van a szülőknek arra, hogy gyermekükkel együtt ismerkedhessenek az óvodai élettel. (egy héten át, megegyezés szerint) Az óvodapedagógusnak ezalatt módja van arra, hogy a szülőkkel is foglalkozzon. Itt megalapozhatja bizalmukat. Alkalom nyílik a gyermekek egyéni jellemzőinek megismerésére, amely elengedhetetlen feltétele az egyéni nevelésnek.

A befogadás folyamatában mindkét óvodapedagógus részt vesz a dajkával együtt.

Bármely időszakban történjen is a befogadás, a tervezett szokásoknak megfelelően végeztetjük a tevékenységeket, amit sok érzelmi megerősítéssel, játékosan gyakoroltatunk. Különös figyelmet fordítunk a gondozási teendőkre, és az étkezésre.

Feladata:

- A gyermekek megismerése, minél több információ „begyűjtése”
- Partneri kapcsolatok alakítása a szülőkkel (empátia, elfogadás) Kölsönös információáramlás, szülők tájékoztatása a nélkülük eltöltött első órákról.
- A gyermekek számára elegendő idő és törődés biztosítása.
- Lehetőség biztosítása a szülőknek a nevelési programunk megismerésére, betekintésre, az óvoda mindennapjaiba
- Igény és lehetőség szerint óvodába lépés előtt a gyermek meglátogatása otthonában, a szülővel való beszélgetés a gyermek egyéni sajátosságairól, fejlődéséről, szokásairól.

4.1.2. Napirend

A gyermekek egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez napirendünk és heti rendünk biztosítja a feltételeket.

Napirendünk *rugalmas*, a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósul meg. A főbb tevékenységeket - étkezések, alvás, levegőzés, játék - azonos időpontokban szervezzük. Ez adja a *stabilitását*.

A nyitvatartási időben minden foglalkozást az óvodapedagógus irányít. Feladata a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébren tartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetencia érzés kialakítása, fenntartása.

A tevékenységek időkereteit a gyermekek egyéni és életkori sajátosságai, érdeklődésük és terhelhetőségük határozza meg.

A rugalmasság és a komplexitás az egész óvodai életben fő szempont. Arra törekszünk, hogy megfelelő időt biztosítsunk az egyes tevékenységekre, hogy a gyerekek pontosan elvégezhessék, és be is fejezhessék azt egyéni ütemüknek megfelelően.

Az elmélyült tevékenységekhez elengedhetetlennek tartjuk a nyugalmat, az örömteli hangulatot, és az értelmes fegyelmet.

A napirenden belül minden korcsoportban a legtöbb időt a gyermekek fő tevékenységi formájára, a játékra fordítjuk.

A szabad mozgás és edzés lehetősége, a levegőn való hosszabb idejű tartózkodás minden nap biztosított. Késő tavasztól kora őszig már reggel az udvaron gyülekezünk. A hűvösebb idő beköszöntével rövidebb időt töltünk a szabadban.

A délutáni pihenés ideje korcsoporttól függően változik (1, 5-2óra). Az óvodapedagógus a tevékenységek szervezeti kereteit maga választja meg csoportja ismeretében.

A nyári időszak napirendje kötetlenebb, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó, de tartalmas és gondosan szervezett.

Napirendi javaslat

6 ³⁰ - 7 ⁰⁰	Gyülekezés, játék
7 ⁰⁰ - 10 ³⁰	Játék, szabadon választott tevékenység – kötött, kötetlen csoportos foglalkozások. Közben: testápolási tevékenységek, tízórai /folyamatosan vagy meghatározott időben./ <i>mindennapos testnevelés, mozgás.</i> egyéni és mikro csoportos tevékenységek, fejlesztések.
10 ³⁰ -12 ⁰⁰	Játék a szabadban, séták kirándulások, edzés.
12 ⁰⁰ -12 ⁴⁵	Ebéd, testápolási tevékenységek
12 ⁴⁵ -15 ⁰⁰	Pihenés mesével, altatódallal, zenével, folyamatos ébredés.

15 ⁰⁰ -15 ³⁰	Uzsonna, testápolási teendők
15 ³⁰ -17 ⁰⁰	Játék, játék a szabadban, szabadon választott tevékenységek egyéni fejlesztések.

4.1.3. Hetirend javaslat

Jellemzői

- visszatérő stabil, a rendszerességet, a szokásokat megalapozó tevékenységek
- ugyanakkor lehetőség van az óvodapedagógus döntése alapján a rugalmasságra

A hetirend nem napokhoz kötött tevékenységet jelent, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosítva, azt körbejárva dolgozza fel az élményeket, tapasztalatokat, ismereteket a különböző foglalkozási területeken keresztül

A tevékenységek alapvető szervezeti keretei alapján lehetnek:

- Szervezett tevékenységek
- Spontán tevékenységek

A gyermekek a tevékenységet végezhetik:

- Egyénileg
- Mikro - csoportosan
- Makro - csoportosan

Az életkori jellemzők, az egyéni fejlettség a tevékenységek jellege befolyásolják a formákat. A hetirendben az életkortól függően biztosítjuk a rendszeres mozgásfejlesztést.

A testnevelés kötött jelleggel valósul meg, a 3-4 évesek számára novembertől fokozatosan vezetjük be.

Mikro - csoportos foglalkozások, egyéni fejlesztések

Az óvónők részéről tervszerű, tudatos tevékenységkínálatot, fejlesztést jelent, melyet folyamatosan dokumentálnak.

Az egyéni foglalkozások, fejlesztések alapja a gyermekek megfigyelése, a gyermek ismerete.

4. 2. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

4. 2. 1. Játék

4. 2.1.1. Helye, szerepe a nevelés folyamatában

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenység; a tanulás, a készség és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

A játék során fejlődik az utánzás, a tevékenységi vágy, az önállóság, értelmi- motorikus-kommunikációs képességek, érzelmi-akarati tulajdonságok, a szocializációs magatartás. A gyermek fejlettségének legjobb mutatója, önmegvalósításának, önkifejezésének eszköze. A játék a valóság szubjektív tükröződése, szimbólumképzés, mely által megfigyelhetjük a gyermek lelkiállapotát, érzelmeit, kommunikációs készségét, személyiségét. Ha a gyermek jelzéseit megértjük, segíthetjük őt a problémák feldolgozásában.

Legfontosabb az óvodapedagógus személyisége, szituáció érzékenysége, általános műveltsége, tájékozottsága. Az óvodai nevelőmunka jelentős vonása, hogy a felnőtt a gyermekek önálló játszásához, fantáziájához igényük szerint járul hozzá, kiegészítő elemekkel vagy tárggyal.

4. 2.1.2. A játék célja

- A gyermekek önkéntes, szabad tevékenységének biztosítása az önmegvalósítás érdekében.
- A játéktevékenységeken keresztül gyűjtsön tapasztalatot önmagáról és a környező valóságról.
- Kreativitásuk fejlesztése, erősítése.

4. 2.1.3. Az óvodapedagógus feladata

- Az élménynyújtás és tapasztalatszerzés biztosítása.
- A játék feltételeinek megteremtése.
- A gyermek fejlődését elősegítő játékfajták biztosítása
- A játék folyamatának indirekt irányítása tudatos jelenléttel, együttjátszással, támogató, serkentő, ösztönző magatartással.
- A szülők játékkal kapcsolatos ismereteinek alakítása, a játék értékének, és fejlesztő hatásának elfogadtatása
- Változatos, sokféle nehézségi fokú játék- és mozgás lehetőség nyújtása a gyermekeknek a csoportszobában és az udvaron

4. 2.1.4. A megvalósítás folyamata

A játékhöz megfelelő körülményeket és *feltételeket* biztosítunk. A gyermekek kiegyensúlyozott, elmélyült tevékenységéhez és közösségi fejlődéséhez elengedhetetlen a *nyugodt, barátságos légkör*. Fontos, hogy sokféle játékot játszhassanak, gyakorolhassák a konfliktusok megoldását, játszótársaikat és a tevékenységükhöz szükséges eszközöket maguk választhassák. Így a pozitív és negatív élmények tevékeny megélésére egyaránt lehetőségük nyílik.

A jó játékhöz megfelelő *helyre* van szükség

Az elmélyült és nyugodt játékhöz állandó és ideiglenesen kialakított játékhelyek egyaránt szükségesek. A játszóhelyek kialakításakor figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait. Lehetővé tesszük, hogy önmaguk számára önállóan is alakíthassanak ki játékkuckókat.

A *játékidő* nagy részét a gyermekek által kezdeményezett, *spontán szabad* játék tölti ki. A rugalmas napirendünk keretét ad a játék feltételeihez.

A játék, a tapasztaltatás és a tanulás hármas egysége adja a szabálytudat kialakulásához vezető komplex nevelési, fejlesztési alapot.

A fejlesztési feladatok megvalósítását nagymértékben befolyásolják az *eszközök*. Olyan játékeszközökre van szükség, ami motivál, segíti az elmélyült játékot és fejlesztő hatású.

A kész játékokon kívül szimbolikus eszközöket, félkész kellékeket biztosítunk. A gyermekek lehetőséget kapnak a környezetben levő tárgyak felhasználására is. A gyermeki fantázia kibontakozását leginkább a különböző anyagféleségek, a” bár- mi lehet belőlük anyagok” segítik: homok, víz – a csoportszobában is-, kavics, termések, magok, gyékény, kukoricacsutka, csuhé, bőr, gyöngy, rongy, fa, karton.

Legyen lehetőleg minél több természetes anyag

A játékban az *óvónő elsősorban a partner szerepét tölti be szükség és igény szerinti együttjátásával*. Az együttműködésnél a tárgyi feltételek biztosításán túl az *élményekre és a problémahelyzetekre* helyezük a hangsúlyt. Szerepünk közvetett, közvetlen beavatkozásra csak a társait rendszeresen zavaró gyermek esetében van szükség.

4.2.1.5. A játék tartalma

A gyermek fejlődését elősegítő játékfajták az óvodáskorban.

GYAKORLÓJÁTÉK

Lényege a tevékenységek ismételtetése, mely örömmel párosul. Lehet mozgásos, manipulációs és verbális. A gyermekek a játéknak ezen a fokán a felhasznált anyagok, eszközök, tulajdonságaival, egymáshoz való viszonyával ismerkednek. Megfelelő eszközöket biztosítunk a manipulációs vágy kielégítésére.

KONSTRUÁLÓ JÁTÉK

A gyerekeket az alkotás öröme a sokféleképpen összeállítható játékszer és építőelem felhasználása készletti konstruálásra. A „valamit alkotni” igénye, öröme kreativitásuk mellett értelmi és társas képességeiket is sokoldalúan fejleszti. Az építés és a konstruálás gyakran szerepjátékokhoz kapcsolódik. A fejlődést jelzi a bonyolultabb alkotások létrehozása, az eredményességre törekvés.

SZIMBÓLIKUS-SZEREPIJÁTÉK

Nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta. A gyermekek a szerepijátékban tapasztalataikat, élményeiket fejezik ki, környezetük jelenségeit sajátos módon újra alkotják. E közben alakulnak társas kapcsolataik, gyakorolják a szerzett ismereteket, és újat tanulnak egymástól. A játék tükrözi a gyermek életét, személyiségét, sok egyedi vonás van benne. A szerepijáték a gyermek legintimebb tevékenysége, amit tiszteletben kell tartani. Figyelemmel kísérjük a gyermek játékát, csak kérésére veszünk részt abban. Jelenlétünkkel, viselkedésünkkel példát mutatunk. A konfliktusok megoldásában is csak szükség szerint veszünk részt. Jó, ha a gyermekek egymás között is meg tudják oldani azokat.

A barkácsolási kedvet folyamatosan alakítjuk ki a gyermekekben. Legyen kötetlen, a játék igényéből induljon ki, és ne legyen öncélú. Biztosítjuk a megfelelő eszközöket és a szerszámokat. Fokozatosan bevonjuk a gyermekeket a játékkészítésbe, először megfigyelőként, majd az eszközhasználat elsajátításával önállóságot biztosíthatunk a számukra. Ösztönözzük őket szükséges eszközök, anyagok gyűjtésére is.

A gyermekek irodalmi élményeire építve is gazdagítjuk a szerepijátékot. Megteremtjük a lehetőséget annak, hogy a gyermekek kötetlen formában eljátszhassák érzelmeiket, élményeiket. Lehetőséget adunk arra, hogy élményeiket szándékaik szerint formálják át, a történetet saját elgondolásaik alapján játszassák el. A bábozás és a dramatizálás a szükséges eszközök, jelmezek, szimbolikus kellékek biztosításával épüljön be a mindennapokba.

SZABÁLYIJIJÁTÉK

A szabályiijijátékok egyes fajtái a gyermekek mozgását, mások elsősorban értelmi képességeiket fejlesztik. Megtanulják a helyes magatartás alapvető formáit, kialakul a kölcsönös segítségadás igénye. A szabálytanulás kezdetben nem szándékos, utánzás útján, aktív tevékenységgel, sokszori újrajátszás lehetőségeivel történik. A gyermekek általában a maguk által felállított szabályokhoz ragaszkodnak. Ezt a természetes megnyilvánulást fejlesztjük tovább a szabálybetartás elemeinek megismertetésével. A szabályiijijáték kiválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek igényeit, fejlettségüket, a csoport létszámát. Óvodáskor végére már bonyolult szabályok megtanulására és betartására is vállalkoznak.

A **szabadban töltött idő** része a gyermekek örömteli tevékeny életének.

Az udvari játéktevékenység kiegészíti a csoportszobai játékot. Csupán a feltételek mások, a játék funkciója módszere ugyanaz. A tartalmas udvari élet érdekében folyamatosan fejlesztjük és felújítjuk a játékeszközöket az EU szabványnak megfelelően. Minden évszakban megteremtjük a feltételeket. A homokozók már a kiscsoportosoknak is kedvenc időtöltési helyei. Ehhez megfelelő számú és jó minőségű homokozó játékot biztosítunk. Az udvari mászóakák, csúszdák lehetőséget adnak az önálló szabad mozgásra, teljesítőképességük kipróbálására. Adott a hely a labdajátékokhoz, a zavartalan focizáshoz és kosárlabda játékhoz, a rollerezéshez és a kerékpározáshoz.

Népi dalos játékoknak is tágas teret ad a nagy betonfelület, ahol krétával is rajzolhatnak a gyermekek. Az felfestett nagyméretű társasjátékok a gyermekek kedvelt szabályiijijátékai, melyek segítségével mozgásigényüket is kielégíthetik. A téli udvari életet a szánkódomb gazdagítja. A fás füves részek lehetőséget adnak a meghitt beszélgetésre, nyáron a hűsölésre, nyugalmas játéokra; az udvaron elhelyezett asztalok, padok a rajzolásra és gyurmázásra.

4.2.1.6. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz.
- Játék helyzetekben újra alkotják a felnőttek tevékenységét.
- Társaikkal a játék során cselekvéseiket összehangolják.
- A játékban készített eszközöket felhasználják további játékaik során.
- Képesek megérteni és elfogadni játszótársaik elgondolásait.
- Le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről.
- Képesek szerepvállalásra és a szerepek elosztására.
- Képesek szerepjátékok megszervezésére, az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására
- Egyszerűbb kiegészítő eszközöket elkészítenek, játékukban felhasználják,
- A játéktémákat napokon keresztül folytatják társaikkal.
- Elfogadják, betartják a viselkedési normákat a játék során
- Igényükké válik a közös játék, együttműködés a társakkal, egymás ötleteinek, javaslatainak elfogadása
- Ki tudják fejezni tapasztalataikat, elképzeléseiket esztétikai és szociális élményeiket a bábozás, dramatizálás eszközeivel.

4.2.1.7. Funkcionális eszközök felsorolása

Építő játékok

Logivár-fakirakó
Faépítő
Gabi-építő
Favasút
Várépítő
Ház, paraszttudvar (fa)
Műanyag kockák, és építőelemek

Konstruktív játékok

Lego készletek
Duplo készletek
Tüske építő
Faépítő készlet (ház)
Pötyi
Gyöngyfűző

Szerepjáték eszközei

Állatok
Hintaló
Autók, autósszőnyeg, kormányok
Fodrász: búra, fodrászkellékek
Orvosi játék: Orvosi táskák, köpeny
Babaszoba – konyha:
Konyhaszekrény, polcok, edények
Gyümölcsök, ételek
Vasaló, vasalódeszka, szárító
Bölcső, babaágy babakocsi
Babák, babaruhák,
Telefon
Boltos játék:
Pult, pénztárgép, mérleg, kosarak, „árak”
Maszkok, táskák, sapkák, ruhák,
Egyéb kiegészítők

Képességfejlesztő játékok

Ravensburger játékok
Mini Lück
Bandolino
Játsszál okosan
Érzékelő játékcsalád
Társasjátékok
Játékkártyák
Képes lottó
Dominók
Öltöztető mackók
Puzzle-k
Memória játékok
Mesekocka
Mozaik játék
Lapkirakó
Logico-Primo

Bábok

Kesztyűbábok
Ujjbábok
Síkbábok
Fakanálbábok
Zsákbábok

Udvari játékok

Mászókák fából
Összeépíthető elemes műanyag mászóka
Csúszdák
Mozgójárda
Favonat
Faházak
Kresz-táblák
Kerékpárok, rollerek
Labdák
Mobil kosárlabdahálók
Ugrálókötelek

4. 2. 2. A külső világ tevékeny megismerése

4.2.2.1. Helye a nevelési folyamatban

Ez a tevékenységforma olyan nevelési folyamatot jelent, mely valamennyi nevelési területre kiterjed, azokkal kölcsönhatásban van. Komplex tapasztalatszerzés, mely egységben mutatja, érzékelteti azt, ami a valóságban is egységesen érzékelhető

A környezettel való ismerkedés közben alakul a gyerekek *társas magatartása*, alkalmazkodó képessége.

Fejlődik beszédmegértő és *nyelvi kifejezőképességük*.

Érzékelik környezetükben a szépet, a tisztaságot, ezáltal fejlődik *esztétikai érzékük*, környezet higiénéjük.

Pozitív *érzelmi* viszony alakul ki a lakóhely, a szülőföld iránt.

Környezetükből szerzett ismereteiket felhasználják a *játékban*.

A környezeti témakörök jó részében szerepe van a gyermeki *munkának*.

Az érzékelt valóságot az *ábrázolás* eszközeivel fejezik ki a gyermekek.

Hangulatkeltő, hangulatszínező lehet a témába vágó, valóságismeretre nevelő *mese, vers*.

A *dalok, dalosjátékok* a hangulat elemeinek megéreztetésével és a népszokások megismertetésével kapcsolódnak a környezeti témakörökhöz.

A testünk témakör feldolgozása kötődik a *testnevelés* foglalkozásokhoz.

A tárgyak, jelenségek mennyiségi viszonyain túl a *matematikával* való kapcsolat leglényegesebb vonása, hogy mindkét terület a gyermek logikus gondolkodását fejleszti.

A kisgyermek első tapasztalatait szűkebb környezetéből meríti. Ezért a családi nevelésnek alapozó, a személyiség alakulásában elsődleges szerepe van.

4.2.2.2. A külső világ tevékeny megismerésének célja

- A szűkebb és tágabb környezet megismertetése, megszerettetése és annak megóvására való nevelés
- Környezettudatos, környezetre figyelő magatartásformák és szokások kialakítása.
- A környezet megismerése közben a gyerekek mennyiségi, nagyságbeli, tér-és síkbeli szemléletének alakítása.
- Olyan, a társadalmi igények változásához igazodó, illetve a gyermek életkorának megfelelő természeti, - emberi, - és tárgyi környezetből szerzett tapasztalatok, melynek birtokában biztonságosan eligazodik.

4.2.2.3. Az óvodapedagógus feladatai

- Elegendő idő, hely, eszköz biztosítása a spontán és szervezett tapasztalat-és ismeretszerzésre.
- A gyermek fejlettségi szintjének megfelelő reális ismeretek nyújtása, közvetlen megtapasztaltatással, tevékenykedtetéssel.
- A gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére, megismerési vágyára és a megismerés okozta öröme építve sokszínű viszony kialakítása az objektív világhoz.
- A gyerekek személyiségének sokoldalú fejlesztése az ismeretek gyarapítása és rendezése közben.
- A komplexitás érvényesítése a tevékenységformák között.
- A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása.

- A fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartásformálás alapozása, alakítása.
- A családi és tárgyi kultúra értékeinek, és a néphagyományok szem előtt tartása.
- A gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességének fejlesztése
- Sokszínű, érdekes, izgalmas tevékenységrendszer biztosítása
- Érzelmek, kifejezőképességek fejlesztése: szeretet, kötődés, élménybefogadás keltése.
- Holisztikus szemlélet kialakítása.
- A pedagógusok közösségében olyan értékrend kialakítása, mely az elődök értékteremtő és természetmegőrző munkáját helyezi előtérbe. (az intézmény valamennyi dolgozójára vonatkoztatva).
- A differenciálás pedagógiai koncepciójának érvényesítése a nevelés folyamatában.

4.2.2.4. A megvalósítás folyamata

A környezeti ismeretek nyújtása spontán és szervezett módon történik.

A környezet megismerése nem korlátozódik csak a környezeti foglalkozásokra és a tervszerű, tudatos kezdeményezésekre, hanem átfogja az egész óvodai életet.

Benne van a spontán játékokban, az önkiszolgáló tevékenységben, az udvari élet pillanataiban, a beszélgetésekben, megfigyelő sétákban, kirándulásokban.

Támaszkodunk a gyerekek családból hozott ismereteire, a családi kirándulások, nyaralások élményeire is.

A természeti és társadalmi környezet témaköreivel valamennyi korcsoport megismerkedik, életkortól függően. A témakörön belül az egyes témák a gyerekek életkorának előrehaladtával lineárisan bővülnek és koncentrikusan mélyülnek.

A fokozatosság elvét követjük a megismertetés során: a közelebbitől a távolabbi felé haladunk, szemléltetésben a közvetlen környezetben való megfigyeléstől a képi ábrázoláson való megfigyeltetés felé.

4.2.2.5. Formái

- Közvetlen megtapasztaltatás tapintás, látás, hallás, ízlés, szaglás, manipulálás révén.
- Megfigyelések
- Kísérletezések.
- Beszélgetések és válaszok adása gyermeki kérdésfeltevésre.
- Képolvasás, képnézegetés, rész-egész közötti összefüggés észrevételése, viszonyok megláttatása, időbeli sorrend megállapítása történeteknél stb.
- Termékek, anyagok, képek gyűjtése, rendezése, csoportosítása különböző szempontok szerint.
- Látogatások képzőművészeti, természettudományi intézményekbe, közművelődési intézetekbe, közintézetekbe, bevásárló helyekre.
- Vendégek hívása a csoportba (rendőr, orvos, zoopedagógus, tűzoltó, biológus stb.)
- Értelemfejlesztő játékok használata
- Dia pozitívek, videofilmek megtekintése, CD, magnó hallgatása.

4.2.2.6. A fejlesztés tartalma

- Belső személyes környezet (mentálhigiénia, lelki élet egészsége, önértékelés, énkép)
- Belső természeti környezet (egészséges életmód, táplálkozás, mozgás, megfelelő napirend, a betegség megelőzése)
- Külső ember alkotta (építette) környezet (épületek, tárgykultúra, téralkotás, az eszközök és anyagok ökológiája, vásárlási szokások, hulladékkezelés, emberi kapcsolatok a városi környezetben)
- Külső természeti környezet (levegő, víz, talaj, növények, állatok)
- Környezetünk mennyiségi és formai viszonyainak megtapasztalása, térbeli viszonyokban való biztonságos eligazodás megalapozása

Belső személyes környezet

A gyermek fejlesztésének elengedhetetlen feltétele az önismeret aktuális szintű alakítása. Az önismeret az óvodában a gyermeki énkép alakításával kezdődik. Az én – kép a testrészek funkcióiban és működésük ismeretében, a belső tulajdonságok megismerésében fejlődik leginkább.

Ezért fontosnak tartjuk, hogy a gyermekekkel minél több reális tapasztalatot és ismeretet szereztessünk:

- külső és belső tulajdonságaikról
- testképükről és gondozásukról / fej, törzs, végtagok /
- érzékszerveikről, működésükről és gondozásukról / látás, hallás, tapintás, ízlelés és szaglás /

Az én fejlődés csak a társas viszonyulásokban eredményes, amelynek közege a csoport és a család.

Beszélgünk a családról, a gyermek családban elfoglalt helyéről, az együttélés konkrét tapasztalatairól, a család közös tevékenységeiről és örömeiről.

Tapasztalatot szereznek a gyerekek az óvoda környezetében megfigyelhető foglalkozásokról, az orvos és a védőnő munkájáról, a gyógyszerek használatáról, a baleset-megelőzésről.

Belső természeti környezet

A 3 – 4 éves gyermekek az óvodába lépéstől folyamatosan ismerkednek az óvoda életével, funkcióival és szokásrendjével. Működésükben áll megismerni a dolgozók munkáját és bekapcsolódni az óvoda környezetének alakításába.

Megismerkednek az egészségmegőrzés meghatározó tényezőivel:

- az egészséges életmóddal,
- a mozgással,
- a megfelelő öltözködéssel, a táplálkozással,
- a személyes higiéniaiával

Meglátatjuk, hogy az egészség és a környezet összetartozik.

Külső, ember alkotta környezet

Megismertetjük a gyerekekkel az óvoda épített környezetét.

- Ellátogatunk a gyerekekkel az óvoda környékén található középületekbe: Múzeumba, bábszínházba, könyvtárba, iskolába.
- Megismertetjük a nevezetesebb épületeket és szobrokat.
- Tapasztalatokat szereztetünk az óvoda környezetében fellelhető, megfigyelhető foglalkozásokról és a különböző szolgáltatásokról.
- Megalapozzuk a gyerekek közlekedési magatartását és jármű ismeretét.
- Felkészítjük őket az önálló gyalogos közlekedésre.

- Felhívjuk figyelmüket a környezetükben lévő veszélyekre, az elektromosságra és a különböző vegyi anyagokra.
- Foglalkozunk a környezetükben fellelhető különböző anyagokkal, azok tulajdonságaival.
- Megfigyeljük a napszakokat és az ehhez kapcsolódó tevékenységeket.
- Színeket és formákat keresünk a környezetünkben.
- Kialakítjuk a helyi szokások évkörét, amely az óvoda minden évben visszatérő, már szokássá vált tevékenységeit tartalmazza. Ezzel is erősíteni kívánjuk a lakóhelyhez és a környezethez való kötődést.

Külső természeti környezet megismerése.

A természeti környezet megismerésére alapvető lehetőség az évszakok megfigyelésén keresztül kínálkozik.

A természet jellemzői, változásai, a színek, a fények, a formák szépségeinek folyamatos megfigyelései alapvető biológiai, ökológiai, fizikai, kémiai tapasztalatszerzésre adnak lehetőséget.

A közvetlen környezetből kiindulva először az udvar és környékén, majd a lakóhelyen biztosítunk élményalapú tapasztalati bázist

Később távolabbi megismerésre és megfigyelésre érdemes helyeket is felkeresünk, ahol természetes környezetben figyelhetik meg a gyerekek az erdő hangjait, szépségét, a növények fejlődési feltételeit és az állatok lelőhelyét. Megismertetjük velük az erdőben elhelyezett táblákat, útjelzéseket. Beszélünk az erdőben való közlekedés szabályairól, a helyes viselkedésről.

Arra törekszünk, hogy minden évszakban egy adott erdőrészletet látogassunk meg, mindig ugyanott figyeljük meg az élővilágot és az ott végbemenő változásokat.

Megismertetjük a gyerekeket a természet kincseivel – termésekkel, levelekkel, kavicsokkal, tollakkal – gyűjtjük és osztályozzuk őket. A termésekből, terményekből bábokat és játékokat készítünk a gyermekekkel. A természetes anyagokat felhasználjuk környezetünk szépítésére. A velük való tevékenység alakítja természetszemléletüket és fejleszti esztétikai érzéküket.

A növény és állatvilág megismerése fontos része a környezeti nevelésnek.

A gyerekeket természetes környezetben ismertetjük meg a növények jellegzetességeivel.

Figyelemmel kísérjük az évszakok változásainak hatását a növényekre, összefüggéseket keresünk az időjárás és az ember tevékenysége között.

A természeti világhoz kapcsolódó hagyományok és szokások felidézésére rügyeztetünk, ágot hajtunk, magvakat csíráztatunk. Megfigyeljük, mi történik az ágakkal és az elvetett magvakkal.

A gyerekek részt vesznek a csoportszoba növényeinek gondozásában, fejlesztik az élősarkot.

Az évszakokhoz kapcsolódóan megismerkednek a kerti munka lehetőségeivel. Takarítják az udvart, ásnek és ültetnek.

Megismerik a zöldségféléket és a gyümölcsöket. Beszélgetünk hasznukról, fontosságukról, elkészítési módjukról

Erdei – mezei, állatkerti – és háziállatok, madarak, bogarak.

A gyerekek megismerkednek életmódjukkal, összehasonlíthatják az ismert állatok környezetét. Észrevetjük velük az emberek gondoskodását.

Ellátogatunk az állatkertbe, terráriumba és a Természettudományi Múzeumba.

Ahol lehetőség van rá, részt vesznek az akvárium gondozásában, etetik a halakat. Segítenek a télen itt maradt madarakon. Madáretetőt készítenek és gondoskodnak táplálékukról.

Megismerkednek az *élő és élettelen* fogalmával.

Életünk egyik alkotóelemét a *víz*, annak lelőhelyét, körforgását, hasznát, tulajdonságát, felhasználási területeit tapasztaltatjuk meg a gyerekekkel.

Kirándulásokat szervezünk, és a természetben figyeltetjük meg a forrást, a patakot, és a folyót, a bennük található élőlényeket, életfeltételeiket.

Ezek során rengeteg tapasztalatot, élményt nyújtunk, rámutatunk környezetünk szépségeire, értékeire – kiemelve a természet védelmének fontosságát.

Tapasztalás útján, a gyerekek által végezhető egyszerű játékos kísérletekkel érzékeltetjük, hogy az élethez levegőre van szüksége a növényeknek, állatoknak és az embereknek.

Megismerik a talajt, mint természeti erőforrást, amely biztosítja a növényi életet, folyton változik és átalakul.

A gyermekek egyszerűbb kísérleteket végeznek a növényekkel, állatokkal, vízzel, levegővel és a talajjal. Észrevetjük, megfogalmazzatjuk velük azok ok – okozati összefüggéseit.

Környezetünk mennyiségi és formai viszonyai

Minden tevékenység hordoz magában matematikai tartalmat.

Az óvodás gyermekek személyiségének sokoldalú fejlesztéséhez elengedhetetlen, hogy a környező valóságot, mint matematikai jelenséget is átéljék. A környezet megfigyelése nem képzelhető el matematikai alapismeretek nélkül, hiszen a tárgyak, jelenségek alapvető jegyeik közé tartoznak formai, mennyiségi jellemzőik is. A környezet megismerése számos lehetőséget ad a matematikai tapasztalatszerzésre, melyet képes tevékenységeiben alkalmazni.

Főbb tevékenységek a *matematikai tapasztalatszerzés* területén:

- A gyerekekkel észrevetjük, hogy a tárgyak, személyek összehasonlíthatók, szétválogathatók tulajdonságaik alapján, illetve meghatározott szempontok szerint.
- Különböző szabályok szerint sorba rendeznek (hosszabb, rövidebb, alacsonyabb, magasabb stb.).
- Tapasztalatokat szereznek arról, hogy minden megszámlálható.
- Méréseket végeznek különböző mértékegységekkel.
- Tapasztalatokat szereznek a geometria körében, eljutnak a geometriai formák felismeréséig (építés, síkbeli alkotások létrehozása).
- Felfedezésekhez jutnak a szimmetria köréből.
- Tájékozódó képesség fejlesztése térben és síkban.

4.2.2.7. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek ismeretekkel rendelkeznek saját személyükkel és családjukkal kapcsolatban. Tudják lakcímüket, testvéreik nevét, szüleik foglalkozását, születési idejüket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között jellegzetes jegyeik alapján.
- Ismerik környezetük növényeit, részt vesznek a növénygondozásban.
- Csoportosítani tudják a megismert állatokat élőhelyük, hasznosságuk, külső jegyeik alapján.
- Ismerik a színeket, azok világosabb, sötétebb árnyalatait.
- Megnevezik a testrészeket, ismerik a testápolás fontosságát.
- Ismerik és betartják a gyalogos közlekedés legfontosabb szabályait. Ismerik a környék nevezetesebb épületeit.

- A tárgyakat legalább 10-ig meg tudják számolni, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Képesek két kiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy valaminél kisebbet, kevesebbet, nagyobbat, többet létrehozni.
- Helyesen használják a tő- és sorszámneveket.
- Képesek az önálló véleményalkotásra, rendelkeznek önálló döntési képességekkel a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

4.2.2.8. Funkcionális eszközök felsorolása

Fonott kosarak tároláshoz, gyűjtéshez, válogatáshoz

Bandolinó, Mini Lük

Ravensburger játékok

Játsszál okosan társasjáték

Minimat készlet

Növények-állatok-emberek kártyakészlet

Földgömb

Szivárvány kártyacsalád

Nagyítók

Érzékelő játékcsalád (súly, hang, szaglás, tapintás)

Akváriumok

Kerti szerszámok (kapa, gereblye, hólapát, söprű, vödör)

Madáretetők

CD-k, hangkazetták, videofilmek

Faliújságok

Szakkönyvek, gyermekkönyvek, folyóiratok

Homok-víz asztalok

4.2.3. Verselés, mesélés

4.2.3.1. Helye a nevelési folyamatban

A mese a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

Életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, egyben feloldást és megoldást kínál. Örömforrás, feszültséget keltő és oldó lehetőség kataritikus erő, mivel azonos képszerűség és szélsőségesség uralkodik a mesékben, és a gyermekek érzelmeiben, gondolkodásában.

Az irodalmi nevelés szorosan összefonódik az *anyanyelvi neveléssel*, észrevétlenül gazdagítja a gyermek szókincsét, kifejezőkészségét, nyelvtanilag helyes beszédét.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A ritmikájuk révén a versek kölcsönhatása szembevetendő az *ének – zenével* és a mozgásos játékokkal.

A mese és vers fokozhatja a *környezeti nevelés* témái iránti érdeklődést.

A kiszámolók egybehangozhatnak a *testnevelési* foglalkozásokkal és *matematikai* vonatkozásuk is van.

Az irodalmi élményt a gyermek megfogalmazni nem tudja, de az *ábrázolás* során képes annak rajzi, festői kifejezésére.

Emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megértését, *erkölcsi* tartalma van, élményt ad.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme

4.2.3.2. Az irodalmi nevelés célja

- A 3-7 éves gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi és esztétikai fejlődésének elősegítése az irodalom művészi eszközeivel.
- A mese feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a megfelelő viselkedésformákat.
- A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése úgy, mint: kifejezőkészség, helyes és szép kiejtés, jó hangsúlyozás és beszédritmus, gazdag szókincs.
- Improvizációs és önkifejező képesség fejlesztése önálló vers-, mese alkotásával, annak mozgással, ábrázolással kombinálása
- A versek, mesék, igaz történetek érzelmileg töltsék fel a gyermekeket, erősítsék környezetükhöz való kötődésüket.
- A minden napos mesélés, mondókázás, verselés által a kisgyermek mentális higiéniájának biztosítása
- A gyermekek saját vers és mesealkotása, annak mozgással, vagy ábrázolással történő kombinálása, mint az önkifejezés egyik módja.

4.2.3.3. Az óvodapedagógus feladatai

- Az irodalmi érdeklődés felkeltése, kibontakoztatása és fejlesztése.
- Az irodalom szeretetének, a gyermek irodalmi fogékonyságának megalapozása.

4.2.3.4. A megvalósítás folyamata

Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A 3-7 éves gyermek életkorának megfelelő irodalmi műfajok a mese, vers.

Mivel az óvodás korú gyermek nem tud olvasni, az irodalmi élményhez jutáshoz közvetítőre van szüksége. Ez a közvetítő az óvodában az óvónő, otthon a szülő. Az irodalmi élmény segítségével képesek lesznek helyzetek felfogására, átélésére. Azonosulnak a pozitív szereplővel, elutasítják a rosszat.

A mese és vers előadásánál a szöveg és a szöveghez kapcsolódó ritmikus mozgás legyen az érdeklődés tárgya, a szemléltető eszközök ne vonják el erről a gyermek figyelmét.

A gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer.

Az óvónő teremtsen meg az előadáshoz szükséges feltételeket:

- A csendet, meghitt sarkot a meséléshez.
- Verseléshez és mondókázáshoz a mozgás és cselekedtetés lehetőségeit.

Használja ki a spontán adódó lehetőségeket a nap folyamán bármikor.

Az alvás előtti mese, vagy folytatásos meseregény témája segítse elő a megnyugtató, álomba ringató lelkiállapot kialakulását, a szorongások oldását.

Az irodalmi élmények reprodukálásához biztosítsuk a gyermek számára elérhető helyen a különböző eszközöket, mint pl. fakanálbábok, ujjbábok, dugóbábok, kesztyűbábok, paraván, különböző jelmezek, fejdíszek, kiegészítő eszközök és nagyobbaknál az eszközkészítés kellékei.

Az önálló verselés, mesélés, mesealkotás nyelvi képességfejlesztés eszközei a bábozás, dramatizálás. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a pontos beszédhallást, a helyes ejtést és a nyelvtanilag hibátlan beszédet. Új fogalmakat ismernek meg, kibontakoztatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására, a fantázia szárnyalására.

4.2.3.5. Formái

- 5 éves korig élőbeszéd útján közvetítsünk a gyermek felé, mert bensőségebb és a szájmozgás „leolvasása” segíti a félrehallások elkerülését.
- A meseismétlést színesítheti a színvonalas diafilmek vetítése.
- A gépi kép-és hanghordozókat csak esetenként használjuk, mert a feldolgozatlan hatások akadályozzák a belső képteremtést.
- Az óvónő, vagy óvónők bábjátéka, bábszínházi előadások megtekintése.
- Társak, óvónők, gyermekszínházak előadásának megtekintése, meghallgatása.

4.2.3.6. A fejlesztés tartalma

Az irodalmi anyagok igényes összeállítása:

- Az óvodapedagógus részéről tudatos, átgondolt munkát követel.
- Csak a művészi értékű irodalmi alkotások biztosítják az esztétikai élmény mélységét.
- Az irodalmi anyag kiválasztása az óvónő egyéni érdeklődéséből, műveltségéből adódóan a rendelkezésre álló irodalmi alkotásokból történik. Tartalma legyen szituációhoz, aktualitáshoz, a gyermek életkorához és érdeklődéséhez kapcsolható.

Forrásai:

- Magyar népi gyermekköltészet gyöngyszemei:
- Magyar népmesék, idegen népek meséi

- A magyar és a világirodalom gyermekek számára készült műalkotásai

Mondókák, kiszámolók, versek témája:

- Háziállatok, gyermekek, természet
- Környezet, időjárás, évszakok, jelenségek, tárgyak, erdei állatok és komikus, vidám versek, ünnepi hangulatok
- Párválasztó, felelgetős, tréfás hangulatú, csúfolódó, gyermekkor élményvilágára épülő legyen.

Mesék fajtájak szerint:

- Verses mese, állatmese, láncmese, rövid elbeszélés környezetünkről, gyermekekről.
- Állatmese, halmozó és láncmese, egyszerű szerkezetű tündérmese, rövid elbeszélések hozzájuk közel álló társadalmi, technikai és természeti jelenségek feldolgozása.
- Állatmesék, tréfás mesék, tündérmesék és meseregények

Novellák, elbeszélések témaköre: modern technika, fantasztikus mesealakok

4.2.3.7. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak.
- Néhány mesét, verset, mondókát képesek emlékezetből felidézni.
- Folytatásos mesét, verses mesét, meseregények szálait össze tudják kötni.
- Várják, igénylik a mesehallgatást, figyelmesen végighallgatják.
- Kialakul mesetudatuk, képesek megkülönböztetni a mesét a valóságtól.
- Van kedvelt mesehősük, a mese fordulatait beviszik a játékába.
- A mesekönyveket önállóan nézegetik. Hozzájuk kapcsolódó szöveget, képolvasást, magyarázatot összefüggően mondanak.
- Gondosan bánnak a könyvekkel.
- A képeskönyveket nézegetve imitálják az olvasást.
- Képesek történeteket kitalálni, azt elmondani, megjeleníteni.
- Képesek kiegészíteni szóban ismert meserészleteket

4.2.3.8. Funkcionális eszközök felsorolása

Leporellók, képeskönyvek a gyermekek részére

Antológiák, verses kötetek, mesekönyvek az óvónők részére

Ujjbábok, zsákbábok, fakanálbábok, dugóbábok, paraván, kesztyűbábok, síkbábok

Diafilmek, diavetítők, vetítővásznak

Fejdzsek, jelmezek, kiegészítő ruhadarabok dramatizáláshoz

Meseládikó és annak eszközkészlete

4.2.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

4.2.4.1. Helye a nevelés folyamatában

A különböző zenei készségek, képességek a gyermekek életében az affinitások egyik legkorábban megmutatózó, felismerhető csoportját alkotják. A zenei érzék megnyilvánulási területe elsősorban a mozgás és a hangadás, és mint ilyen, már csecsemőkorban jelen van.

Erre az óvoda minden más környezetnél alkalmasabb, hiszen a nap bármely szakában énekelhetünk, mondókázhatunk, mozoghatunk, táncolhatunk.

Az ölbeli játékok, népi mondókák, énekes játékok emberi kapcsolatokat tükröznek, viselkedésformákat örökítenek meg. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, átörökítését, továbbélését segítik. Ily módon a nemzeti identitás kialakításának fontos eszköze.

Az óvodai zenei nevelés a gyermekeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, *esztétikai fogékonyságukat*.

Megszeretteti az éneklést, az énekes játékokat, fejleszti a gyerekek zenei hallását, ritmusérzékét, improvizációs készségét. Eszköz ahhoz, hogy a gyermek fölfedezhesse önmaga és a világ kapcsolatát, rejtélyeit és azok szavak nélküli kifejezését

A gyermekdalok ritmusából fakadó harmonikus mozgás elősegíti a *mozgáskultúra* fejlődését.

Elsősorban az *érzelmekre hat*:

- fokozza az aktivitást,
- szabályozza a feszültséget;
- indulatokat kelt és levezet,
- nyugalmat teremt,
- a legkülönbözőbb érzelmeket mobilizálja,
- serkenti a képzeletet, a képzettársítást, az emlékeket,
- befolyásolja a közérzetet,
- alakítja a viselkedést.

Az óvodai zenei nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez, az évszakokhoz, népszokásokhoz, a mozgáshoz.

4.2.4.2. A zenei nevelés célja

- A zene megszerettetése
- Befogadásra való képesség megalapozása
- Zenei anyanyelv kialakulásának segítése

4.2.4.3. Az óvodapedagógus feladata

- A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése
- Bensőséges, örömteli hangulat keltése
- Értékek átadása
- A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, élménynyújtás,
- Zenei képességek fejlesztése

4.2.4.4. A megvalósítás folyamata

Az óvodáskori hatékony fejlesztés folyamata: a veleszületett képességek megismerése után minden gyermek fejlesztését a saját szintjéről indítjuk és a fejlesztést a gyermek haladásához ütemezzük.

A jó zenei légkör nem korlátozódik a szervezett foglalkozásokra, hanem átszövi az egész nap folyamát.

Énekelgetünk, dúdolgatunk a gyermekek között, felkeltjük érdeklődésüket. Ezzel sok lehetőséget adunk a próbálkozásokra, ismételgetésekre, az egyéni fejlesztésre.

Fontosnak tartjuk annak az érzésnek az erősítését, hogy mondókával, dallal, tánccal is lehet játszani. A mindennapi tevékenységekben a zenei nevelés anyagát kapcsoljuk a gyermek élményeihez, játéktevékenységéhez, a környezet megismeréséhez. A komplexitást szemléletként kezeljük.

Segítjük a gyermekek önmegvalósítását, önállóságát, kreativitását, képzeletének és fantáziájának fejlődését.

Biztosítjuk a megfelelő időt, helyet és eszközt a zenei tevékenységekhez. Lehetővé tesszük, hogy a zenéléshez szükséges eszközöket a gyermekek bármikor használhassák (ritmusjátészó hangszerek) és maguk is készíthessenek egyszerű

„hangszereket”.

Játék közben spontán, kötetlen és kötött formában szervezett foglalkozásokon nyújtunk zenei élményeket. A zenei hallás, ritmus-és formaérzék fejlesztés, a beszédhangokkal való játék, a környezet hangjainak megismerése, a játékos képességfejlesztés, mondókák, gyermekjátékok, táncok és dalok bemutatása a személyes mintaadáson túl feltételezi a tervszerűséget.

Megtervezzük az egymásra épülő kötetlen és kötött foglalkozásokat.

A fejlesztés anyagát – ölbeli játékok, mondókák, dalok, énekes játékok, táncok – a gyermekek életkorának megfelelően állítjuk össze.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a nemzeti, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.

4.2.4.5. Formái

- A bensőséges, közvetlen hangulat megteremtése érdekében a zenei nevelés leghatékonyabb módja az élő zenélés, éneklés. (óvónő egyéni éneke, óvónők közös éneke, óvónők és gyermekek közös éneke, gyermekek éneke közösen és egyénileg, óvónő hangszeres játéka).
- Gépi zenét használhatunk zenehallgatásra, hangulatkeltésre, táncolásra, önkifejező mozgások ösztönzésére.
- Színesíthetjük a zenei nevelést a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő szintű és tartalmú „koncertek”, hangversenyek.

4.2.4.6. A fejlesztés tartalma

Éneklési készség fejlesztése

Csoportos és egyéni éneklés (azonos tempó, tiszta éneklés, helyes szövegkiejtés)

A dal hangulatának érzékeltetése (dinamika, tempóváltás)

Zenei hallás fejlesztése

Magas és mély hang különbsége, dallamvonal követése

Halk-hangos megkülönböztetése, érzékeltetése (beszéd, ének, hangszer, zörej)
Hangszínfelismerés (zörej, hangszer, egymás hangja), érzelmek kifejezése
Belső hallás fejlesztése (játékos szótagokkal éneklés, párbeszédes éneklés, csak ritmus hangoztatása, dallambújtatás)

Ritmusérzék fejlesztése

Egyenletes lüktetés érzékeltetése (játékos mozdulatokkal, lépéssel, hangszerrel, mondókával)
Az egyenletes lüktetés és a ritmus összekapcsolása
Ütemhangsúly kiemelése (járás közben, tánc közben stb.)
Tempóérzékelés (lassú-gyors változtatása)

Zenei alkotókészség fejlesztése

Kitaláló és önkifejező törekvés, amely lehet spontán és tudatos. Pl.:
Mondóka felruházása dallammal
Zenei párbeszéd
Játékos mozdulatok kitalálása
Felfedeztetjük a gyermekekkel, hogyan lehet a zene közelében mozogni, rajzolni, festeni.

Zenehallgatásra való fogékonyság, érzékenység fejlesztése

Lehetőségei széles körűek, a nap bármely szakában sor kerülhet rá.
Előnyben részesítjük az élő zenét, mert közvetlenebb, bensőségesebb hangulatot ébreszt (óvónő éneke, hangszeres játéka, zenészek játéka).

Forrásai

Magyar népi gyermekdalok, gyermekjátékok, mondókák
Magyar zeneszerzők gyermekdalai
Magyar népzenei alkotások
Más népek gyermekdalai – mondókái és gyermekjátékai
Kortárs művészeti alkotások
„Zenevarázs” (módszertani kézikönyv)

4.2.4.7. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Élvezettel hallgatnak zenét.
Tudnak élvezettel, irányítás nélkül játszani néhány dalos játékot.
Tudnak néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni.
Tudnak dallam, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni.
Képesek ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
Felismerik a halk-hangost és tudnak halkán, hangosan énekelni, beszélni.
Felismerik a magasabb-mélyebb hang közti különbséget és képesek magasan és mélyen énekelni.
Megkülönböztetik a gyorsabb – lassabb tempót, az egyenletes lüktetést a ritmustól. Tudják mindkettőt mozgással, járással, tappsal a dalból, mondókából kiemelni.
Érezzék a kettes lüktetést
Megbeszélés, vagy egyéni ötletek alapján az éneklést ütőhangszerrel tudják kíséni.
Különböző mozgásokat és egyszerű táncmozdulatokat a társakkal együtt, esztétikusan végeznek.

4.2.4.8. Funkcionális eszközök felsorolása

6 db furulya

3 db xilofon

9 db dob

1 db hegedű

7 db cintányér

2 doboz ritmushangszer készlet

7 db triangulum

A „Meseláda” eszközei közül a csörgő – és ritmusjátzó hangszerek

4.2.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

4.2.5.1. Helye a nevelési folyamatban

A gyermek számára az ábrázolás kifejezési eszköz érzelmek ismeretek, gondolatok közvetítője- a gyermeki személyiség megnyilatkozása. Tevékenysége során soha nem az alkotás végeredménye a fontos, hanem az örömteli cselekvés, önálló elképzeléseinek megvalósítása. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

A rajzolás, festés, mintázás, képalakítás, kézimunka, továbbá a műalkotásokkal való ismerkedés fontos eszközei a gyermeki személyiség fejlődésének. A látás-befogadás, látás-kifejezés, ábrázolás során fejlődnek értelmi képességeik, vizuális érzékelésük, manuális képességük, képi gondolkodásuk, alkotóképességük és esztétikai érzékenységük.

Tudatosul bennük, hogy a környező világ térben, mozgásban és történelemben létezik.

A gyermekek vizuális fejlődésére hatást gyakorol tárgyi és táji környezete, a társak és az őket körülvevő felnőttek.

4.2.5.2. A vizuális nevelés célja

- Az önfejlesztő, kereső, kutató, rátaláló folyamat segítése.
- A gyermek élmény és fantáziavilágának képi szabad önkifejezése.
- A gyermek tér – forma –és színeképzetének gazdagítása, esztétikai érzékének, szép iránti nyitottságának, igényességének alakítása.

4.2.5.3. Az óvodapedagógus feladata

- Az alkotótevékenységek feltételeinek megteremtése (tapasztalat, élmény, lehetőség, eszközök, megfelelő hely, elegendő idő)
- Képességek és készségek kialakítása és fejlesztése.
- A megfelelő szervezeti formák biztosítása.
- Megismertetés sokféle technikai megoldással és széles eszköztárral
- Népművészeti elemekkel esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés
- Igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

4.2.5.4. A megvalósítás folyamata

Az óvodai ábrázoló tevékenység szervezésében alapvető feladatunk, hogy megfelelő *helyet* biztosítsunk a gyermekeknek, ahol a nap folyamán *bármikor, szabad választás alapján zavartalanul tevékenykedhetnek*. Az alkotáshoz tág *időkeret* áll rendelkezésükre, hogy addig tevékenykedhessenek, amíg örömeiket lelik benne.

A sokféle és *változatos eszköznek* állandó helye van, elérhető és folyamatosan használható.

A tárgyi feltételek mellett olyan *hangulat* megteremtésére törekszünk, amely alkotásra ösztönzi őket.

A csoportszoba színvilága, tárgyai és a dekorációi mértéktartóak és izléesek. A környezet gondolkodásra, alkotásra ösztönözheti a gyerekeket.

A csoportszoba külső megjelenésében is tükrözi az évszakot, a történeleket és az élményeket.

A gyermekek minden eszköz, anyag iránt érdeklődnek. Kezdetben az anyaggal való játék, a tevékenység folyamata, ennek öröme fontos számukra.

Az ábrázolás valamennyi tevékenységét gyakorolják az ismerkedés és a próbálkozás szintjén.

Feladatunk, hogy megerősítéssel, az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva a segítsük őket a továbblépésben.

Elégítsük ki a gyermek érdeklődését, ismertessük meg őket az *anyagokkal, eszközökkel* és a *technikákkal*. Változatos alkalmazásukkal motiváljuk őket az alkotásra.

Játszhasanak, kísérletezhessenek az anyagokkal, és tetszés szerint alakíthassák azokat.

Segítsük, hogy a létrehozott alkotást minél részletesebbé, minél tökéletesebbé fejlesszék.

Megfelelő *munkaformák* biztosításával járuljunk hozzá a gyermeki képességek fejlesztéséhez, személyiségük alakításához.

Segítsük *forma- és színeképzetük* kialakulását, gazdagodását.

Fejlettségüknek megfelelő *témákon* keresztül adjunk lehetőséget térbeli megoldásokhoz, dekorációs kifejezésforma fejlesztéséhez.

Biztosítsuk az *alkotói szabadságot*, a kreatív képzelet fejlesztését, aminek következtében megjelenik az egyéni kifejezőmód a gyermekmunkákban.

Fokozatosan alakítsuk azokat a meghatározó jegyeket, amelyek saját és mások munkájának *értékeléséhez* szükségesek.

Mutassunk rá szűkebb és tágabb környezetükben, az emberi kapcsolatokban létező esztétikára.

Segítsük a természet színeire, formáira való rácsodálkozást, mutassunk meg mindent, amit megfigyelni érdemes.

A széták, kirándulások során gyűjtött természeti tárgyakat alkalmazzák munkájukban, használják fel *környezetük szépítésére*.

A népi kismesterségekkel való ismerkedés során - agyagozás, hímzés, szövés - alakítsunk ki tiszteletet, megbecsülést az emberi munka iránt

Ismertessük meg őket koruknak, értelmi fejlettségüknek megfelelően népművészeti elemekkel, *képző- és iparművészeti* alkotásokkal.

Az ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolódó munkák anyaga, technikája illeszkedjen az alkalomhoz és a hagyományokhoz

A képalakítás, firkálgatás, rajzolás, mintázás, festés a gyermekek érdeklődése alapján egész nap történhet. Sok élmény, kerül felszínre, ha a gyermek igazán kedvet éreznek a munkához.

Biztosítjuk, hogy a nap folyamán többször is tevékenykedhessenek az adott témában, vagy másnap folytathassák. Alkalmat kapnak arra, hogy lássák, tapasztalják, megismerjék az anyagok tulajdonságait, azok variálhatóságát.

Dolgozhatnak együtt több napos munkában, új ötletekkel bővítve a tevékenységet.

Az alaptevékenységek a gyermekek életkorától és egyéni fejlettségétől függően egyéb technikákkal bővíthetők. Ragasztás, tépés, hajtogatás, vágás, kollázs, montázs, díszítőmunka, gyöngyfüzés, varrás.

4.2.5.5. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Örömmel, saját kezdeményezésükre ábrázolnak.
- Képalakításukban kifejezik gondolataikat, élményeiket.
- Elképzelés után jellegzetes színekkel, formákkal, mozgással ábrázolnak.
- Tudnak egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani.
- A mintázás különféle technikáit biztosan alkalmazzák, alkotásaikban kreatívan felhasználják.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékot, kelléket, ajándékot.
- Téralakításukban, építésükben másokkal együttműködnek.
- Ábrázolásuk változatos színhasználatot és tagoltságot mutat.
- Emlékezet utáni témában a részleteket is ábrázolják.
- Tudnak különféle technikával képet alkotni, a technikát önállóan a rendelkezésre álló anyagokból megválasztani.
- Igényükké válik a vizuális önkifejezés

4.2.5.6. Funkcionális eszközök felsorolása

Ceruzák	ecsetek	plasztilin
Táblakréták	tempera	ragasztó
Filcek	gombfesték	szövőkeretek
Rajztáblák	olló	tű, fonalak
Papírok	só-lisztgyurma	termékek, anyagok

4.2.6. Mozgás

4.2.6.1. Helye a nevelési folyamatban

A rendszeres, egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok, feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az *egészséges életmód* területén hozzájárul ahhoz, hogy a szabadban végezhető tevékenységek a gyermekek természetes igényévé váljanak.

A mozgásos játékok, gyakorlatok, téri helyzetek felidézésével fejlődik a gyermekek *vizuális memóriája*.

A testrészek, a téri irányok, formák megismerésével, megnevezésével, bemozgásával bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik *térészlelésük*, gyarapodik *szókincsük*.

A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző *észlelési területek* integrációját, a keresztszöveget és a fogalomalkotás fejlődését is.

Saját testük megismerése segíti az „*én-tudat*” fejlődését, a „szociális én” erősödését. A közös, örömmel végzett mozgás közben *társas kapcsolataik* kiszélesednek, fejlődik önuralmuk, együttműködő és tolerancia képességük.

A mozgásos versengések során átélik a sikert és a kudarcot, megtanulják ezeket kezelni, elviselni.

Hozzájárul a harmonikus összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulásához.

A különböző mozdulatok, mozdulatsorok begyakorlásával a gyerekek testükön keresztül tapasztalják meg a világ törvényszerűségeit. Érzékszerveik fokozatosan keresik egymással az összhangot, ismeretlen összefüggéseket fedeznek fel. A gyermek mozgásának fejlettsége képet ad általános fejlettségi szintjéről, a fejlődés tempójáról.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

4.2.6.2. A mozgásfejlesztés célja

- A természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése és a mozgás megszerettetése, az egyéni képességeket figyelembe véve.
- A mozgásszint fejlesztése, a mozgástapasztalatok bővítése, bő gyakorlási lehetőség biztosításával.
- A testi képességek-fizikai erőnlét fejlesztése.
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és szociális képességek fejlesztése.
- Egészséges életmód erősítése

4.2.6.3. Az óvodapedagógus feladatai

- Fizikai állóképesség fejlesztése, önértékelés és önbizalom növelése
- Nagy- és finommozgások és fizikális erőnlét fejlesztése, egyensúlyfejlesztés, szem-kéz, szem-láb koordináció, ritmusérzék fejlesztése.
- Testséma fejlesztése
- Problémamegoldó képesség erősítése
- Mozgással kapcsolatos szókészlet fejlesztése

- Egészséges versenyszellem kialakítása
- Az egyéni szükségletek és képességek figyelembevétele
- Változatos mozgáskombinációk biztosítása
- Differenciált terheléssel az egyensúlyérzék, a motoros képességek fejlesztése
- Finommotorika, finom mozgás képességének fejlesztése
- Perifériás látás fejlesztése,
- Megfelelő „Énkép” kialakítása
- Autonómia kompetencia
- Kooperációra való alkalmasság.
- Az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységek biztosítása

4.2.6.4. A megvalósítás folyamata

Programunkban a mozgásfejlesztés kiemelten két területen valósul meg. A szabad játékban, a gyermek spontán, természetes mozgása közben és a kötelező testnevelési foglalkozásokon.

A szabad mozgástevékenységnél építünk a gyermekek természetes mozgáskedvére, törekszünk nagy mozgásigényük kielégítésére.

Fontosnak tartjuk, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet.

A napirend kialakításánál szem előtt tartottuk, hogy egész nap biztosított legyen a hely és eszköz a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Az óvodai testnevelés szerves részét képezi a mindennapi frissítő torna, amely napirendbe illesztését minden óvodapedagógus maga dönti el. Mozgásanyagát elsősorban mozgásos játékok adják, kiegészítve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal.

A mozgásos tevékenységeket és azok eszközeit az óvodapedagógus mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez méretezi.

A rendszeres mozgásfejlesztést a testnevelési foglalkozások valósítják meg, amelyen a gyermekek mozgástapasztalatok egész sorát sajátítják el. A testnevelés foglalkozások az óvodapedagógus által szervezett kötelező tevékenység, a hetirendben található alkalmakkor. Itt nyílik alkalom a speciális gyakorlatok beiktatásával testi deformitások megelőzésére is (lábboltozat erősítése, gerinctorna.)

A játékot, játékosságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a testnevelésben.

A feladatok végrehajtásánál nem az az elsődleges célunk, hogy a gyermekek tökéletesen kivitelezve végezzék el a gyakorlatokat. Elsősorban olyan készségeket és képességeket igyekszünk kialakítani, amelyek majd elősegítik az egyre pontosabb mozgás elvégzését is.

A pozitívumok kiemelésével, a helyes minta bemutatásával ösztönözzük, biztatjuk a gyerekeket az esztétikus, pontos mozgásra.

A kéziszeres gyakori használatával változatosabbá, érdekesebbé tehetjük a mozgást.

Amíg lehetőség van rá a szabadban tornázunk. Itt megfelelő tér és változatos mozgásfejlesztő eszközök segítik a gyermekek nagymozgásának fejlesztését.

4.2.6.5. A mozgásfejlesztés tartalma

A 3-4 évesek testnevelési anyaga nagyrészt a természetes mozgásokat tartalmazza. Ezért ennél a korosztálynál a nagymozgások fejlesztése kiemelt feladatunk. Pl.: különböző járások, futások, mászások, csúszások talajon és szereken, tárgy alatt, fölött, szer megkerülésével stb.

Végeznek továbbá ugrásgyakorlatokat, dobásgyakorlatokat, labdagyakorlatokat.

A legtermészetesebb módon nyílik lehetőség arra, hogy ismerkedjenek a gyermekek a testrészekkel, azok funkcióival, ezért minden alkalmat kihasználunk *testséma fejlesztő* gyakorlatok végeztetésére.

4-5 éves korban a mozgásfejlesztésben már nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése. Ennek érdekében sok olyan gyakorlatot tervezünk, amikor különböző irányokban végeznek mozgásokat és különböző formákat mozognak be. Ezen kívül előtérbe kerül az *egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordinációt fejlesztő gyakorlatok*.

Megjelenik a foglalkozásokon az *oldalasság tanítása* a „jobb-bal” kifejezések használatával, de a csuklójukon lévő jelhez igazodva.

Az 5-6-7 éveseknél az *észlelés fejlesztése* a legcéltobb. Ebben az életkorban az alaklítás, formaállandóság fejlesztésére tervezünk sok gyakorlatot (pl.: labdagurítás a test körül, körforma kialakítása szalaglengetéssel, karkörzéssel stb.)

Új feladatként jelentkezik a *finommotorika fejlesztése*. A testnevelési foglalkozásokon ezt természetes módon szerek különböző fogásmódjával, kisebb testrészekkel végzett mozgásokkal tudjuk fejleszteni.

A különböző típusú futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyerekek.

4.2.6.6. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Tudnak néhány mozgásos játékot irányítás nélkül játszani.
- Képesek térben tájékozódni, ismerik az irányokat.
- Képesek babzsákkal a fejen egyensúlyozó járásra vízszintes padon.
- Tudnak rövidebb távon egyenes irányban futni.
- Versenyjátékokban betartják a szabályokat.
- Tudnak ütemtartással járni.
- Tudnak helyben labdát vezetni.
- Tudnak egykezes felsődobással célba dobni.
- Tudnak gurulóátfordulást végrehajtani előre.
- Kialakul szabálytudatuk, fejlődik az egészséges versenyszellem, elviselik a kudarcot
- Figyelnek egymásra

4.2.6.7. Funkcionális eszközök felsorolása

Házilag készített szerek:

Babzsák, bot, szalag, kendő, tömött kislabda, körkötél

A csoportszobában található eszközök:

Asztal, szék, szőnyeg, fakockák, műanyagkockák, galéria

Csoportszobában felhasználható eszközök – szertári készlet:

WESCO alap és kiegészítők

Tornaszőnyegek, karikák

Óvodai kombinálható tornaszerek

Ugrókötelek

Labdák – felfújtt, tenisz, füles, túske

Gólyalábak
Egyensúlyozók

Udvari játékok:

Természetes anyagból készült, környezetbarát famászókák

Csúszda, kerékpárok, rollerek

Kosárlabda palánk

4.2.7. Munka jellegű tevékenységek

4.2.7.1. Helye a nevelési folyamatban

A közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A munkajellegű tevékenységek a személyiségfejlesztés fontos eszközei a játékkal és a cselekvő tanulással karöltve. A munka önkéntes és szabadon választott örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység. Kézzelfogható, valódi eredménye van, ami a gyermek, vagy a csoport számára egyaránt fontos.

A munka célra irányuló tevékenység. A gyermekektől belső fegyelmet igényel.

Munkavégzés közben tapasztalatokat, megfigyeléseket szereznek környezetükről. Megtanulják az eszközök használatát, megismerkednek a munkaszervezés folyamataival. A munkavégzés során alakul kötelességtudatuk, feladattudatuk, fejlődik együttműködési készségük, kitartásuk. Lehetővé válik az önértékelés és a közösségi nevelés. Fontos nevelési eszköz, mert elősegíti a gyermekekben a munka játéktól eltérő jegyeit, ízlésformáló hatásával fejleszti esztétikai alkotóképességüket.

4.2.7.2. A munkára nevelés célja

- A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek kötelességteljesítését és közösségi kapcsolatát.

4.2.7.3. Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek életkorának megfelelő tevékenységek szervezése, azok elvégzéséhez szükséges feltételek biztosítása.
- A gyermeki munkafolyamatos, konkrét, reális, egyénhez mért fejlesztő pozitív értékelése, a munkához való pozitív viszony kialakítása.
- A munkatevékenységekhez szükséges attitűdök, készségek, képességek, tulajdonságok alakítása.
- A munkavégzés során a higiéniai és balesetvédelmi szabályok betartása, egészség, testi épség megóvására nevelés.
- A játék- tapasztaltatás-tanulás hármassága hassák át a mindennapi munkatevékenységeket.
- A fokozatosság elvének betartása a szabálytudat kialakulásánál.

4.2.7.4. A fejlesztés tartalma

Az óvodás korú gyermekek a munkát, munkajellegű tevékenységeket kezdetben játékként élik meg. Éppen ezért nem az eredményesség, hanem maga a tevékenység érzése a fontos számukra. A fejlődés egy bizonyos pontján megjelenik az eredményességre törekvés, mint ösztönző erő. Jó érzéssel tölti el őket, és további cselekvésre motiválja, hogy egyre több tevékenység elvégzésére képesek egyedül. Feladatot és felelősséget tudnak vállalni önmagukért és másokért is. Az együttműködés során megtanulnak dönteni, feladatokat másokkal megosztani.

A munkatevékenységeket kezdetben segítséggel, később teljesen *önállóan* végzik a gyerekek. Az óvónőtől mintát kapnak a munkaeszközök használatához és a munkaformák sorrendiségének megismeréséhez. Az óvónő munkavégzés során biztosítja az önállóságot. A tevékenységeket úgy szervezi, hogy azok szabadon választhatók legyenek és kielégítsék a gyermek valamilyen szükségletét, gondolkodni és együttműködni tanítsanak. A csoport számára természetessé válik,

hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges, egyéniségének és képességének megfelelően. A munkavégzés beépül a mindennapokba, *rendszeres és folyamatos*. Játékidőben és az élethelyzetekben bármikor adódik lehetőség a munkavégzésre.

Megteremtjük a gyermekek számára a munkajellegű tevékenységekhez *szükséges feltételeket*.

Kialakítjuk a *megfelelő munkalehetőségeket*, hogy a gyermekek maguk végezhesenek el minden olyan munkát, melyre egészségük károsodása nélkül képesek

Biztosítjuk a megfelelő *eszközöket*, amelyek könnyen kezelhetők és nem okoznak balesetet.

Megteremtjük a munkához szükséges *nyugodt légkört*. *Elegendő időt* biztosítunk, ahhoz, hogy a gyermekek *egyéni tempójuknak* megfelelően végezhesék a feladatokat.

A munka jellegének, a csoport és az egyes gyermekek fejlődési ütemének megfelelően *értékeljük* a munkát. Értékelésünkkel ösztönözzük a gyerekeket az adott feladat jobb megoldására, kedvet ébresztünk a további munkához. Bevonjuk a gyermekeket a munka értékelésébe, ezzel is segítve az önértékelésük alakítását.

4.2.7.5. Munkafajták – munka jellegű tevékenységek

Rendszeresen végzett munkák:

- Önkiszolgálás
- Naposság
-

Alkalomszerűen végzett munkák:

- Az óvoda, a csoport mindennapi életével kapcsolatos munkák
- Növénygondozás
- Kerti munka
- Gyűjtőmunka

Mindhárom korcsoportban nagy jelentőségű az *önkiszolgáló munka*. A gyerekek magukkal kapcsolatban minden teendőt / öltözködés, testápolás, étkezés, környezetük rendben tartása / képességeik szerint maguk végeznek.

A *naposi munka* elsősorban az étkezés feltételeinek a megteremtését jelenti. Kezdetben segítséggel, később egyre nagyobb önállósággal, végül a munkamegosztást közösen eldöntve önállóan végzik:

- Segítenek a csoportszoba átrendezésében.
- Részt vesznek a tevékenységekhez használt eszközök kiosztásával és elrakásában, az öltöző és a mosdó rendjének megőrzésében.

A gyermekek *alkalomszerű munkái* egyszeri, vagy ismétlődő tevékenységek, amelyeket önmaguk vagy társaik érdekében végeznek, önállóan vagy óvónői segítséggel.

- *Megbízásokat* végeznek egyénileg vagy kisebb csoportokban
- Segítenek a kisebbeknek és a felnőtteknek. Üzeneteket közvetítenek.
- Részt vesznek a csoporthagyományok ápolásában, a jeles napok, ünnepek előkészületeiben / teremdíszítés, ajándékkészítés /.
- Segítenek a csoport rendjének helyreállításában, környezet átalakításában, és tisztántartásában.
- Barkácsolnak, játékot javítanak

A *növények gondozásában* a lehetőségeknek megfelelően közreműködnek:

- szobanövényeket ültetnek, locsolnak.
- alakítják, fejlesztik az élősarkot, akváriumot gondoznak.

A *kertben* virágot és zöldségféléket ültetnek. Az udvaron összegyűjtik a leveleket, a szemetet. Télen gondozzák a madáretetőt.

4.2.7.6. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek szívesen vállalnak feladatokat, amelyeket önállóan teljesítenek
- A gyermekek képesek szükségleteiknek megfelelően önállóan ellátni magukat.
- Pontosan teljesítik a megbízásokat.
- Tudnak közösen dolgozni, együttműködni.
- Aktívan vesznek részt a teremrendezésben, ágyazásban.
- Örömmel segítenek a kisebbeknek.
- Gondozzák, óvják a környezetüket.
- Ismerik a legszükségesebb munkaeszközök használatát
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére
- Részt vesznek a kerti munkában.

4.2.7.7. Funkcionális eszközök felsorolása

Partvisok, lapátok, öntözőkannák, törőruhák, seprűk, kapák, gereblyék, vödörök, hólapátok gyermekméretben.

4.2.8. Tevékenységekben megnyilvánuló tanulás

4.2.8.1. A tanulás helye, szerepe a nevelés folyamatában

Az óvodáskorú gyermekek tanulása a szocializáció folyamatával azonosítható. Minden, amivel kapcsolatba kerülnek, ami mintaként szolgál, amivel tevékenykednek: tanulás.

A tanulási folyamat alapját az érzékelés, észlelés útján szerzett tapasztalat képezi. Tapasztalatokhoz változatos tevékenységeken keresztül jutnak el a gyermek, ezáltal pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük, megfigyelőképességük, tartósabb lesz figyelmük, emlékezetük, gazdagodik fantáziájuk, fejlődik beszédük és gondolkodásuk, képessé válnak a problémák felismerésére és megoldására. A tanulás közben végzett sokféle tevékenység lehetőséget ad az érdeklődés kielégítésére, a tapasztalatszerzés, a gondolkodás örömeinek átélésére, az alkotásra, az emberi és tárgyi környezet szépségének felfedezésére.

Óvodában a tanulás a képességek, a magatartás, a tanulás utáni vágy, a motiváció fejlődését és az ismeretszerzést egyaránt magába foglalja

Az óvodai tanulás „módszertana” nem akkor korszerű, ha a jelenlegi iskolai modellhez kötődik, hanem, ha eléri célját: tanulásban (is) kompetens gyereket nevel, amely képessé teszi őt az élethosszig tartó tanulásra.

4.2.8.2. Az óvodai tanulás célja

- Az óvodás gyermek képességeinek, kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.
- A spontán és szervezett cselekvés közben fejlődjön a gyermekek értelmi képessége, a tanulóhoz való pozitív viszonya.
- Az egész személyiségre ható képességfejlesztés sokoldalú cselekedtetés közben
- A felfedezés örömeinek biztosítása, kreativitás erősítése
- A tanulóhoz való pozitív viszony és az iskolakezdeményezésre kész állapot kialakítása, megteremtése

4.2.8.3. Az óvodapedagógus feladata

- Játék és tanulási helyzetek megteremtése.
- Egyéni fejlesztések.
- Eszközök tudatos válogatása
- A gyermek fejlődésének követése.
- Tanulást támogató környezet megteremtése, mely a gyermekek élményeire, előzetes tapasztalatira, ismereteire épít.
- Tevékenységi formák kezdeményezésének tervezése.
- Személyre szabott pozitív értékeléssel a gyermeki személyiség kibontakozásának segítése

Ez így, együtt biztosítja:

- az óvoda-iskola átmenet megkönnyítését,
- a differenciálást (inklúziót),
- magát az érzelmi légkört (ami az óvodás gyerek alapigénye),
- a játék elsődlegességét,(ami alaptevékenység ebben az életkorban),
- valamint az együttműködő, felelősséget vállaló, óvodai normákat (szokásokat), erkölcsiséget figyelembe vevő légkört.
- A családokkal való együttműködés során a szülőkkel elfogadtatni a gyermeki cselekvéses tanulás sajátosságait

4.2.8.4. A tanulás folyamata

Óvodánkban a tanulást az egyén és a környezete kölcsönhatásában értelmezzük, ahol az egyénnek aktív, befogadó, konstruáló szerepe van. Lényege, hogy a tanulás által fejlődjenek azok a képességek, amelyek megalapozzák és fenntartják az önfejlesztő folyamatokat.

Eredményét tekintve a tanulás a gyermekben nem elsősorban az ismeret szintjére, hanem a viselkedésre, a magatartásra, az értékrendjére, az attitűdjére irányul. Ebben a tanulási folyamatban fokozatosan megismerik önmagukat és társaikat.

A tanulásnak a gyermek aktív résztvevője. Meghatározónak tartjuk, hogy a tanulási folyamatban jól érezze magát a gyermek. Csak akkor hatásos a tanulás, ha a gyermek átéli a tevékenység örömeit és a sikerélményt. Mindehhez szükség van kellő motiváltságra, a gyermek érdeklődésére és a kíváncsiságára.

A tanulás alapja a találgatás lehetősége, a tévedés szabadsága és a felfedezés, kísérője az együttműködés öröme.

Az óvodában a tanulás folyamatos, *utánzásos és spontán* játékos, cselekvéses tapasztalatszerzések, során valósul meg. Kiemelt szerepe van a *szociális tanulásnak*, mivel a gyermek attitűdjé viselkedése megfigyeléssel, utánzással, modellkövetéssel történik. A szociális és az intellektuális képességek fejlődésének elsődleges terepe a játék és az egész óvodai élet.

Feltételek megteremtése

Legfontosabb az óvónő személye. Az óvónő ismeri az óvodáskorú gyermek tanulási folyamatát. Megteremti a hely, idő, eszközök vonatkozásában azokat a feltételeket, hogy a tanulás hatékony és örömteli legyen:

- Célszerűen berendezett csoportszoba
- Jól átgondolt szokásrendszer
- A gyermek szükségleteinek kielégítése

4.2.8.5. Az ismeretnyújtás, tapasztalatszerzés szervezésének formái

A tanulási formák, - kötött, kötetlen -, szervezett tanulási helyzetek mindegyike megtalálható az óvodai gyakorlatunkban. A gyermekek kora, érdeklődése, egy-egy tevékenység jellege, helyszíne, az eszközök mennyisége stb. befolyásoló tényező.

A kötött és a kötetlen foglalkozásokat áthatja a játékoság, az élményt nyújtó légkörben való cselekvés.

Fontossá válik a cselekvéses tanulás.

Az 5-6-7 éves korban a témától, a tevékenység jellegétől, az egyén és a csoport fejlettségétől függően nagyobb hangsúlyt kaphat a kötött jelleg. Környezeti nevelésre hangolt programunk igényli a természetes környezetben nyújtott élményeket, tapasztaltatást. Óvodánk a maga környezetével lehetőséget nyújt erre, de kíván több óvodán kívüli tevékenység megszervezését is a valódi, realisztikus, az életkornak megfelelő ismeretek megszerzése érdekében.

A szervezett tanulási lehetőségek, magukba foglalják az irányított megfigyeléseket, a tapasztalatszerzést, a gyermekek kérdéseire, válaszaikra épülő ismeretszerzést is.

Programunkban helyet kapnak az óvónő által *kezdeményezett foglalkozások*. Itt számtalan *problémamegoldási és cselekvési lehetőség* adódhat a gyermekek számára.

Az óvónő által kezdeményezett tevékenységek a játékidőben zajlanak. A gyermekek a közös tevékenységek után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdenek. Önálló és irányított tapasztalatszerzés, tevékenységeken keresztül, a cselekvéses tanulás formájában valósul meg.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

4.2.8.6. A tanulás elvei

A tanulás folyamatában – ismeretek, szokások, szabályok, viselkedés - a gyermekek kapjanak *megerősítést*.

Biztosítsunk minél több lehetőséget a *tapasztalatok* gyűjtésére.

Tápláljuk a gyermekek egészséges *kíváncsiságát*.

Természetes környezetben nyújtsuk a legtöbb *élményt*, az összefüggések megláttatását, a következtetések levonását és a megfogalmazását.

Foglalkozásaink legyenek *élményszerűek*.

4.2.8.7. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

- Az egyszerű feladatokat megértik.
- Érdeklődnek környezetük tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
- Feladatok végrehajtásában kitartóak.
- A szándékos figyelmük időtartama életkoruknak megfelelő.
- Tevékenységüknek eredményét reálisan értékelik.
- Képesek a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.
- Munkatempójuk, feladattartásuk életkoruknak megfelelő.
- Szándékos figyelemre képesek.
- A gyerekek többsége 6-7 éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik.

HETI TERV korcsoportonként

ÉLETKOR	TERVEZETT TEVÉKENYSÉGEK		SPONTÁN LEHETŐSÉGEK
	KÖTÖTT	KÖTÖTT és/vagy KÖTETLEN	
3-4 évesek	Testnevelés foglalkozás-mozgás Mindennapos testnevelés- mozgás	A külső világ tevékeny megismerése Mese, vers Ének, zene, énekes játék Rajzolás, mintázás, kézimunka	Folyamatos játék minden játéktípusban, önként vállalt tevékenységek Különböző játékos mozgások mozgásformák, teremben, szabadban
4-5 évesek	Testnevelés foglalkozás-mozgás Mindennapos testnevelés- mozgás	A külső világ tevékeny megismerése-matematika Mese, vers Ének, zene, énekes játék Rajzolás, mintázás, kézimunka	Gyermeki probléma- kérdésfelvetés Gyermeki ötlet és kívánság megvalósítása Gyűjtőmunka Saját magával kapcsolatos teendők elvégzése
5-6-7 évesek	Testnevelés foglalkozás-mozgás Mindennapos testnevelés- mozgás	A külső világ tevékeny megismerése-matematika Mese, vers Ének, zene, énekes játék Rajzolás, mintázás, kézimunka	Segítés kortársaknak kisebbeknek, felnőtteknek Vendég a csoportban Váratlan események

5. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, RENDEZVÉNYEI

Óvodánk egyéni arculatának kialakulásában és közösségünk alakításában meghatározó szerepet töltenek be a *hagyományaink, ünnepeink*.

Közösségi életünk mozgatója, egyben fejlődésének serkentője a gyermekeink elé állított *perspektíva*, mely elérése sokrétű és közös tervezetést, rendszeres közös tevékenységet igényel részünkről. Arra törekszünk, hogy a felállított távlatok jellege és tartalma mindig alkalmazkodjon a csoportok sajátos életéhez, a gyermekek életkorához.

3-4 éves korban a közeli örömet, gyors sikert, eredményt, ígérő távlatokat tervezünk, szervezünk. (pl. bábozás, szánkózás stb.)

5-6-7 éves kortól távolabbi időpontra kitűzött élmények várásával egészítjük ki a közeli távlat örömét. (pl. bábok készítése egy közeli bábelőadáshoz, dísz tárgyak készítése egy közeli ünnephez, ajándékkészítés, ünnep stb.)

Ugyancsak a közösség erősítését szolgálják a közös élmények erejével, erős érzelmi átéléssel kialakított *hagyományaink* is, amelyek a rendszeresen ismétlődő tevékenységek közül emelkednek ki. Ezek egyéniak, sajátosak, egy részük csak az adott csoportokra, más részük az óvoda egészére jellemzőek. Ennek megfelelően számuk és életkoronkénti tartalmuk a sajátos körülményektől is függ. Egy-egy hagyomány az óvodai élet során végig kíséri a csoportokat, így érzelmi hatása is folyamatosan erősödik.

3 éves kortól hagyománnyá vált:

csoport szinten: születésnap megünneplése
évszakhoz kapcsolódó gyűjtögetés
virágültetés
kirándulások
iskolába menő gyermekek búcsúztatása

óvodai szinten: gyermeknap megünneplése
óvónők meseelőadása
óvodai szintű báb előadások
kirándulások
év végi majális a szülőkkel együtt

A távlatok és hagyományok rendszeréből kiemelkednek az időről-időre visszatérő, sajátos keretek között lezajló közösségi eseményeink, az **ünnepek**.

Ünnepeinknek sajátossága a rendkívüliség, a változatosság, a várakozás izgalma, a közös öröm, amely mind, mind olyan, ami a gyermekek számára közelivé, érthetővé, kívánatosá tesz azokat.

Óvodánk az ünnepei

- Mikulásvárás és titokzatos ajándékozás
- Karácsony - hosszú adventi készülődéssel
- Húsvét - locsolással, tojásfestéssel, ajándékozással
- Farsang - afféle bolondozás, mókázás, vidám nap
- Anyák napja - családi ünnep. Verssel, virággal, ajándékkészítéssel abban segítünk, hogy ez a szép nap otthon más legyen, mint a többi.
- Gyermeknap - vidám játékos versengések, kulturális előadások napja.
- Nagycsoportosok búcsúztatása

Természettel összefüggő ünnepeink - Jeles Zöld napjaink

Takarítási világnap: szept. 23.

Állatok világnapja: okt. 4.

Víz világnapja: márc. 20.

Föld napja: ápr. 22.

Madarak és fák napja: máj. 10.

Környezetvédelmi világnap: jún. 5.

Megünneplésük a természetben, kirándulások keretében történik óvodai ill. csoport szinten.

Társadalmi ünnepünk

Márc. 15. – a gyermekek számára is átélhető hagyományaival.

6. A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermekeink többsége általában óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolába, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A testi, lelki, és szociális érettsége egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához.

- A *testileg* egészségesen fejlődő gyermek hatéves korára eljut az első alakváltozáshoz.
- Eléri az életkornak megfelelő testsúlyt és magasságot.
- Megkezdődik, vagy befejeződik fogváltásuk.
- Mozgásuk összerendezett, harmonikus finommozgásra képes. Finommotorikájuk fejlettsége lehetővé teszi az írás elsajátítását
- Egészségi állapotuk jó, biztosítja teherbíró képességüket.
- Az idegrendszerük megfelelően fejlett.
- Látásuk, hallásuk ép.
- Képesek szándékosan irányítani mozgásukat, viselkedésüket és testi szükségleteiket.
- Megfelelő kéz ügyességük és mozgásfejlettségük lehetővé teszi a ceruza és eszközhasználatot.
- Mozgásukat a célnak megfelelően tudják irányítani. Kialakul a mozgásigény fékezésére való képesség.

A *lelkileg* egészségesen fejlődő gyermekek nyitott érdeklődéssel készen állnak az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.

- Érzékelésük, észlelésük tovább differenciálódik.
- A percepció fejlődésében kialakul a látás - hallás és mozgás koordinációjuk, amely feltétele az írás – olvasás elsajátításának.
- Fejlett a szerialitásuk. Kialakul a testsémájuk.
- Vizuális akusztikai emlékezetük jó.
- Képesek gondolati megértésen alapuló emlékezésre.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik tartalma és terjedelme.
- Képesek elemi fogalmakat, ítéleteket és következtetéseket megfogalmazni.
- A dolgok és jelenségek közt ok- okozati összefüggéseket tudnak feltárni.
- Kialakul önálló, problémamegoldó és kreatív gondolkodásuk. Képesek összefüggések megtanulására, lényegtelen dolgok elvonatkoztatására, a lényeg alapján általánosításokra. Ítéletek és következtetések alkotására.
- Életkoruknak megfelelő szinten képesek tervezni.
- Aktív beszéd szerveik működése képessé teszi őket a beszédhangok tiszta ejtésére
- Érthetően, folyamatosan beszélnek, kommunikálnak. Beszédük folyamatos, logikai összefüggéseket tartalmaz. Jól érthetően, hangsúlyozottan, megfelelő hanglejtéssel és tempóban beszélnek.
- Minden szófajt használnak, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkotnak. Tisztán ejtik a magán és a mássalhangzókat. Végig tudják hallgatni és megérteni mások beszédét.

Az iskolai tanulás megkezdéséhez rendelkeznek megfelelő ismeretekkel, *készségekkel, képességgel*.

- Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról.
- Életkoruknak megfelelő társadalmi és természeti környezetükre vonatkozó tapasztalatokkal, alapismeretekkel és tájékozottsággal rendelkeznek.
- Ábrázolóképeségük, ritmusérzékük fejlettsége koruknak megfelelő.

Az óvodáskor végére a gyermekek *szociálisan* is készen állnak az iskolára, gyermekkedvező iskolai légkörben az iskolai élet és a tanító elfogadására.

- Képesek a felnőttekkel és a társakkal való együttműködésre, kapcsolatteremtésre.
- Elfogadják a felnőtt irányítását.
- Kialakul a szabálytudatuk, a szabályokhoz tudnak alkalmazkodni, a szabályokat betartják és betartatják.
- Feladattudatuk kialakulóban van.
- A feladatokat átlagos időn belül felfogják, a feladattartásban túrik a monotóniát, az átlagos munkatempót követni tudják.
- A feladatokat egyre eredményesebben, lehetőség szerint kreatívan végzik el.
- Képesek az önálló munkavégzésre.
- Megfelelő önfegyelemmel rendelkeznek.
- Késleltetni tudják szükségleteik kielégítését.
- Szereplési helyzetekben érzelmi kiegyensúlyozottság jellemzi őket.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Gyermekeinket erre a szintre speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munkával juttatjuk el.

7. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

4.2.1. Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvodás korú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Célunk: A kölcsönös bizalomra és tiszteletre épülő együttnevelés (a gyermeki személyiség fejlesztés érdekében)

Feladataink:

- Az óvodára különösen rászoruló családok figyelemmel kísérése, segítése
- Nyitottság, kezdeményezés, és elfogadó attitűd részünkről.
- Komplex intervenciós (beavatkozási) stratégia, cselekvési terv és gyakorlat kidolgozása a helyi szükségletek alapján
- Folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel
- Az együttműködés formáinak továbbfejlesztése

Alapelveink: Óvodánk tiszteletben tartja a szülői ház szokás és szabályrendszerét, elismerve elsődlegességét a nevelésben.

- Az óvoda megerősít, segít ott, ahol tud, számítva a szülők segítésére és együttműködésére.
- Az együttműködésnek nyíltságra, bizalomra és megbecsülésre kell épülnie. A gyermek fejlődéséről korrekt, hiteles és folyamatos tájékoztatást kell adni. Fogadjuk el a nevelési elveinkkel egyező szülői javaslatokat és kéréseket.

Együttműködés tartalma és a kapcsolattartás formái:

- Az óvodába lépés előtt a szülők megismerkedhetnek az óvodával, óvodapedagógusokkal, és a helyi programunkkal.
- A felvételt nyert gyermekek számára június első hetében tájékoztató jellegű szülői értekezletet tartunk.
- A családi háztól való elszakadáskor, a befogadás idején a szülők igényük szerint a gyermekekkel tartózkodhatnak az átmenet megkönnyítése érdekében.
- A napi kapcsolattartás lehetőséget biztosít arra, hogy kölcsönösen tájékozódjunk a gyermekekkel történt legfontosabb eseményekről.
- Fogadóórákat szülői igény szerint időpont egyeztetés után tartunk, ahol lehetőség van bizalmas információ cserére is.
- Meghívásra, vagy szükség esetén családlátogatásra megyünk, indokolt esetben a gyermekvédelmi felelőssel együtt.
- Probléma esetén az óvodapedagógus a szülővel való megbeszélés után speciális szakemberek segítségét kérheti az egyes gyermekek fejlesztéséhez.
- A szülők számára lehetőséget biztosítunk nevelési programunk tanulmányozásához.
- Az írásos információ közlési színterei a központi és a csoportos faliújságok.

- A szülők igényeinek felmérése és a lehetőségeink alapján szervezzük óvodai szolgáltatásainkat.

Ünnepeink, programjaink érzelmileg gazdagon szervezettek, lehetőséget biztosítanak az óvoda és a család kapcsolatának elmélyítéséhez.

Rendezvények óvodai szinten:	Gyermeknapi majális Adventi készülődés Munkadélutánok
Csoport szinten:	Csoport rendezvények Kirándulások Nagycsoportos évváró

Fontosnak tartjuk a szülőkkel való kapcsolattartás fejlesztését, a közös programok körének bővítését.

Óvodánkban a szülők képviselőjét a Szülők Közössége látja el a vezető irányításával.

7.2. Óvodánk kapcsolata külső intézményekkel

A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.
A kapcsolattartás formái és módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez.

Bölcsőde: ismerjük meg az óvoda előtti intézménytípus nevelési elveit, hogy felkészülten tudjuk fogadni a gyermekeket.

Közművelődési intézmények:

Rendezvényeiket a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően és nevelési elveinkkel egyezően látogatjuk.

Az együttműködés célja, hogy színesítse a tevékenységek körét, segítse az óvodai alapfeladatok ellátását.

Partnereink: Gyermekkönyvtár
Múzeumok
Duna-Dráva Nemzeti Park
Magyar Madártani Egyesület

Formái: Szakmai tapasztalatszerék
Szakkönyvek, folyóiratok biztosítása
Szervezett programokon való részvétel a gyerekekkel

Baranyai Pedagógiai Szakszolgálatok és Szakmai Szolgálatok Központja

Az óvoda és az óvónők igényeinek megfelelően válogatunk szakmai kínálatukból és kérjük közreműködésüket.

Pedagógiai Szakszolgálatok: Korai Fejlesztő,
Nevelési Tanácsadó,
Speciális Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottságok

Szükség esetén segítik a gyermekek nevelését, fejlesztését speciális ismereteikkel.

Egészségügyi Szakszolgálatok:

Együtműködünk az óvoda orvosával és a védőnővel.

Az étkeztetést biztosító vállalkozóval a gyermekek egészséges és korszerű táplálkozása érdekében rendszeres kapcsolatot tartunk.

Fenntartó:

Az együtműködésnél figyelembe vesszük a fenntartó által ütemezett feladatokat és a minőségirányítási programot. Lényegesnek tartjuk a fenntartói ellenőrzést és az ellenőrzés során tett javaslatok, észrevételek feldolgozását. A fenntartói elvárásoknak megfelelően írásos dokumentumainak törvényesen, pontosan és naprakészen készítjük el.

Iskola:

Célunk a gyermekek iskolára való alkalmasságának elősegítése, ezért igen nagy jelentőségű az óvoda – iskola kapcsolat.

Feladat: Az együtműködés alakítása.
Az iskolába való zökkenőmentes átmenet biztosítása.
A gyermekek megismertetése az iskolai élettel.
Az iskolai beilleszkedés elősegítése.

Formái: Tanítónők és óvodapedagógusok tapasztalatcseréje.
A gyermekek iskolalátogatása
Visszajelzés az elsős gyermekekről.
Tanítónők tájékoztatója iskolájukról
Volt óvodásaink közreműködése ünnepeinken.

Alapítvány:

Óvodánk Alapítványa – működése az Alapító Okiratnak megfelelően történik.

8. A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMSEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

Az óvodai gyermekvédelem magába foglalja a gyermekközösség egészére kiterjedő, ezen belül minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlődéséért kifejtett óvodai tevékenységet. A gyermekekre való fokozott odafigyelés teszi lehetővé az esetleges személyiségproblémák felfedezését (nehezen nevelhetőség, testi, szellemi fejlődésben való elmaradás).

Munkánk hosszú távú **célja** a helyi sajátosságok ismeretében:

- Mentálhigiéniai rendszer kialakítása
- Speciális segítséget igénylő gyermekek és családok gondozása

Feladata:

- Enyhítsük, hárítsuk el a károsító hatásokat.
- Segítsük azoknak a hatásoknak az érvényesülését, amelyek hozzájárulhatnak a gyermek zavartalan fejlődéséhez.

Az óvodánkba járó gyermekek zöme kiegyensúlyozott családi környezetből érkezik. A gyermekek ápoltak, igényesen neveltek, megfelelő anyagi körülmények között élnek. Veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermek is van óvodánkban. A veszélyeztetettség és a hátrányos helyzet okai nevelési hiányosságok, a szűkös lakásviszonyok, a szülők munkanélkülisége és a rossz anyagi helyzet.

Az egész óvodai életet úgy alakítjuk, hogy a hátrányokat, amelyek túlsúlyban vannak, kompenzáljuk és keressük azokat a lehetőségeket, amelyek a mindennapi életben egyensúlyt teremtenek.

A gyermekek zavartalan fejlődéséért, a gyermekek védelméért a nevelőtestület együttesen felelős.

Vezető óvónő feladata:

- A gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében együttműködik a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.
- Gondoskodik a gyermekvédelmi megbízott munkájához szükséges feltételekről.
- Nevelési év elején tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi megbízott személyéről.
- Pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén értesíti a Gyermekjóléti szolgálatot.
- Anyagi veszélyeztetettség esetén kezdeményezi a rendkívüli támogatás megállapítását.

Az óvónő feladata (a korrekció, prevenció jegyében)

- Biztosítsa a gyermek alapvető szükségletét, érzelmi biztonságát.
- Ismerje meg a gyermeket és környezetüket.
- Felelős a gyermeki jogok érvényesítéséért, gyermekek egészségéért és testi épségéért.
- A nevelési év kezdetekor ismerteti számukra a veszélyforrásokat, a tilos és elvárható magatartásformákat. Az ismertetés tényét és tartalmát dokumentálja.
- Segíti a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását.
- Felhívja a szülők figyelmét a lemaradásra, működjön együtt a családdal.
- A hiányosságok észlelése esetén egyéni bánásmóddal fejlesztéssel, szükség esetén szakember bevonásával próbáljon segíteni.
- Ha a gyermek fejlődését, életét veszélyeztetettnek érzi a családban, akkor a gyermekvédelmi megbízotthoz fordul.

A gyermekvédelmi megbízott feladatai:

- Segíti az óvodapedagógusok gyermekvédelemmel kapcsolatos munkáját.
- Minden tanév elején összegyűjti a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek adatait. Munkatervet készít, amely tartalmazza a kapcsolattartás formáit a csoportos óvónőkkel, a szülőkkel, orvossal, önkormányzattal.
- A feladatokat időrendben rögzíti, segítyezésre javaslatokat tesz.
- A hátrányos helyzetű gyermekek szüleit tájékoztatja a segítségek, segélyek lehetséges formáiról.
- A nevelési tanácsadóhoz irányítást segíti.
- Indokolt esetben az óvónővel együtt családlátogatást végez.
- A veszélyeztető tényező megléte esetén tájékoztatja a vezető óvónőt.
- Rendszeresen látogatja a veszélyeztetett gyermekeket.
- Gyermekvédelmi továbbképzéseken részt vesz és az ott hallottakról tájékoztatja kollégáit.

Az évente készülő gyermekvédelmi kimutatás tartalma:

Óvodások száma, veszélyeztetettek száma, három vagy több gyermekes családok száma, hátrányos helyzetűek száma, fogyatékos gyermek száma, csonka családban nevelkedők száma, veszélyeztetettség okai. Étkezési térítésben részesülők adatai.

JEGYZÉK

az óvoda eszközeiről, felszereléséről

1. Játékok, játékeszközök

- nagy puha szőnyeg 1, 2-3 kiegészítő kisebb
- 2-3 báránybőr
- kisebb – nagyobb kosarak
- zsákok, bőröndök, táskák, hátizsákok
- rongyos kosár
- selyem, bársony, csipke, szőrme anyagok, szép színű leplek
- 4-5 vászonlepedő – színes, fehér
- 4-5 puha pasztell színű takaró
- mesei öltözékek – vállfán + kendők, sálak, sapkák
- szőrös állatok: majom, bárány, mackók, kutyák, nyuszik, lovak, elefánt
kisebb – nagyobb
- fa állatok kisebb – nagyobb
- babaszoba: asztalka, kisfotel, fonott székek, babaágy, kisméretű
kanapé, heverő
kis abroszok
seprők, lapátok
2-3 babakocsi
2 csecsemő fürdető kád
csecsemő ápoló kellékek – pólya, pelenka
szép puha babák évszakoknak megfelelő ruháttal
- babakonyha: babakonyha szekrény
asztalka
székek
színes szép formájú edények
üzemképtelen kenyérpíró, kávéfőző
vasalók, vasalóállvány
tálcák, szalvéták, fűszertartók
- összecukható, mozgatható paraván, kerítés, térelválasztó (egy bábozáshoz
megfelelő méretű is).
- 3-4 nagyméretű műanyag tál
- nagyméretű tetőtől-talpig tükör
- kisebb lecsiszolt tükördarabok az építkezéshez
- kutyaház, kosárból kisebb-nagyobb
- hintalovak
- seprőnyél lovak
- akváriumok
- esőköpeny, gumicsizma
- képes és meséskönyvek
- zene és mesekazetták
- kirakós játékok (puzzle)
- logikai játékok
- kártyák
- MINIMAT készlet
- FALU-VÁROS építőjáték

- fa építőjátékok
- autók, vonatok
- konstrukciós játékok
- kiegészítők mindig az aktuális eseményekhez
 - pl.: farsangi álarcok
 - huszársapkák
 - nemzeti zászlók
 - Mikulás ruhák

2. Verselés, mesélés

- Képes és meséskönyvek
- Képek anyanyelvi játékokhoz
- Dramatizáláshoz biztosítjuk az eszközöket, amelyeket már a játék eszközoiknél felsoroltunk – beöltözös „mesei ruhák” – kiegészítők.
- Bábozáshoz gyermek és felnőtt méretű bábok, paraván

3. A külső világ tevékeny megismerése

- MINIMAT készlet eszközei
- FALU-VÁROS építőjáték
- színes képek, fényképek: állatokról
 - évszakokról
 - emberekről
 - élethelyzetekről
 - közlekedésről
- diafilmek, diakockák
- közlekedési játékok, közlekedési eszközökkel (járművek, közlekedési táblák, fa vasút stb.)
- papír (sík) babák - testrészek
 - öltözködés
- aktualitásnak megfelelően természetes eszközök, tárgyak pl.: zöldségek, gyümölcsök, virágok, hó, jég, faágak, levelek.
- diavetítő – épületenként 1
- vetítövásznon – épületenként 1
- televízió – óvodánként 1
- videó – óvodánként 1

4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

- asztalonként nylonterítő a vizes festékes játékokhoz
- festő, agyagzó köpenyek
- agyag, plasztilin
- kövek, termések, termények, kagylók, csigák
- színes fonalak, madzag, filc, gyapjú
- fóliák, tapadó színes papírok, krepp papírok
- dobozok, kartonok

- különböző színű, méretű papírok, rajzlapok
- festékek, ecsetek
- zsírkkréták
- színes ceruzák
- kis ollók
- ragasztók
- gipsz
- tapéta ragasztó
- rafiák, natúr és színes
- fagolyók (natúr és színes különböző méretben)
- vesszők, botok, hurkapálca
- körmönfonó
- szövőkeretek
- lepedők, függönyök
- szárított gyümölcsök

5. Mozgás

- labdák, rongylabdák
- karikák kisebb-nagyobb
- tornaszőnyegek, kisebb-nagyobb
- kötelek vastagabb-vékonyabb, húzókötel - körkötel
- ugrókötelek
- padok
- babzsákok
- bordásfalak
- szalagok
- gólyalábak
- felfüggeszthető háromszög létra
- kötéllétra
- körlap hinta
- köregyensúlyozó
- rugós lap - egyensúlyozó
- szabadtéri, udvari eszközök
- mászóakák
- mászókötel
- kötéllétra
- csúszdák
- homokozók, + takaróhálók
- udvari asztalok
- udvari padok
- rollerek
- szánkók
- 4 babaház

6. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

- ritmus hangszerek: dobok, faütők, zörgők
- csengők, csörgők

- triangulum
- cintányérok
- sípok
- metallofon - xilofon
- furulya óvónőnek
- gyermekek által készített hangszerek
- zenés kazetták gyermekdalokkal, népdalokkal
- magnetofon
- CD lejátszó

7. Munka jellegű tevékenységek eszközei

A gyermek önmagáért végzett munkájához a feltételeket, eszközöket biztosítjuk.

Gondozás (öltözködés, tisztálkodás):

- gyermeköltöző (gyermekcsoportonként 1)
- öltözőszekrény jellel ellátott, gyerekenként 1
- öltözőpad
- gyermekmosdó, WC, gyermekcsoportonként 1
- törölköző, tartó törölköző gyerekenként 3
- falitükör mosdókagylónként 1
- fésűtartó csoportonként 1
- fésű gyerekenként 1
- egyéni tisztálkodó szerek (fogápoláshoz) gyerekenként 1
- tisztálkodó felszerelések (körömkefe, szappantartó) mosdókagylónként 1
- ruhakefe, cipőkefe

Közösségért végzett munka eszközei:

- seprők, lapátok, tisztító rongyok
- udvarra gyermekméretű seprők, lapátok, gereblyék